

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

Program predchádzania vzniku odpadu SR na roky 2014 - 2018

Obsah

Obsah.....	2
Použité skratky	3
1 Úvod.....	5
2 Analýza súčasného stavu.....	7
2.1 Právna úprava predchádzania vzniku odpadu	7
2.2 Vznik odpadov v SR	9
2.2.1 Vznik odpadov celkove	9
2.2.2 Vznik a zloženie komunálnych odpadov	11
2.2.3 Vznik biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov.....	14
2.2.4 Vznik odpadu z papiera	15
2.2.5 Vznik odpadu z obalov	15
2.2.6 Vznik stavebných odpadov a odpadov z demolácií.....	16
2.2.7 Vznik nebezpečných odpadov	17
2.3 Predchádzanie vzniku odpadu v SR.....	18
3 Vyhodnotenie užitočnosti opatrení odporúčaných EK.....	18
3.1 Opatrenia, ktoré môžu ovplyvniť rámcové podmienky týkajúce sa vzniku odpadu.....	19
3.1.1 Používanie plánovacích opatrení alebo iných hospodárskych nástrojov podporujúcich efektívne využívanie zdrojov	19
3.1.2 Podpora výskumu a vývoja v oblasti dosahovania čistejších výrobkov a technológií....	22
3.1.3 Vývoj účinných ukazovateľov environmentálnych tlakov spojených so vznikom odpadu, ktoré majú prispieť k predchádzaniu vzniku odpadu.....	23
3.2 Opatrenia, ktoré môžu ovplyvniť štádium navrhovania a výroby a distribúcie.....	24
3.2.1 Podpora ekodizajnu.....	24
3.2.2 Podpora dôveryhodných systémov environmentálneho manažérstva vrátane EMAS a STN EN ISO 14001.....	25
3.3 Opatrenia, ktoré môžu ovplyvniť štádium spotreby a používania.....	26
3.3.1 Podpora dôveryhodných ekologických značiek	26
3.3.2 Zelené verejné obstarávanie	28
4 Ciele programu a opatrenia na ich splnenie	30
4.1 Hlavný cieľ.....	30
4.1.1 Definovanie hlavného cieľa	32
4.1.2 Opatrenia na splnenie hlavného cieľa.....	33
4.2 Stanovenie priorít	35
4.3 Špecifické ciele pre vybrané prúdy odpadov	37
4.3.1 Zmesový komunálny odpad	37
4.3.2 Biologicky rozložiteľné komunálne odpady	40
4.3.3 Odpad z papiera	43
4.3.4 Odpad z obalov.....	44
4.3.5 Stavebné odpady a odpady z demolácií.....	45
4.3.6 Nebezpečný odpad.....	46
4.3.7 Odpad z ťažobného priemyslu	46
5 Informačné zabezpečenie	47
6 Finančné zdroje	48
7 Vyhodnocovanie plnenia cieľov programu	49

Použité skratky

BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad
COHEM	Centrum odpadového hospodárstva a environmentálneho manažérstva
DPSIR	D iving force, P resure, S tate, I mpact, R epsonse
DSO	Drobné stavebné odpady
EK	Európska Komisia
EMAS	Eco-Management and Audit Scheme
EMS	Environmental Management System
EP	Európsky parlament
ES	Európske spoločenstvo
EÚ	Európska únia
EVP	Environmentálne vhodný produkt
GPP	Green Public Procurement
HDP	Hrubý domáci produkt
IBV	Individuálna bytová výstavba
ISO	International Organization for Standardization
KBV	Komplexná bytová výstavba
KO	Komunálne odpady
LCA	Life Cycle Assessment
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NO	Nebezpečné odpady
OZE	Obnoviteľné zdroje energie
PHÚ	Plán hlavných úloh
POH SR	Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky
PPVO	Program predchádzania vzniku odpadu

RISO	Regionálny informačný systém o odpadoch
SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
SDO	Stavebný a demolačný odpad
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
VKM	Viacvrstvové kombinované materiály
TUR	Trvalo udržateľný rozvoj
ZKO	Zmesový komunálny odpad
ZMOS	Združenie miest a obcí Slovenska

1 Úvod

Povinnosť vypracovať programy predchádzania vzniku odpadu ustanovuje Smernica Európskeho Parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc (ďalej len „rámcová smernica o odpade“). Hlavným zámerom opatrení prijatých v programoch predchádzania vzniku odpadu je dosiahnutie prerušenia súvislosti medzi hospodárskym rastom a vplyvmi na životné prostredie súvisiacimi so vznikom odpadov.

Ustanovenia rámcovej smernice o odpade boli prevzaté do právneho poriadku SR zákonom č. 343/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „novela zákona o odpadoch“), s účinnosťou od 1. januára 2013.

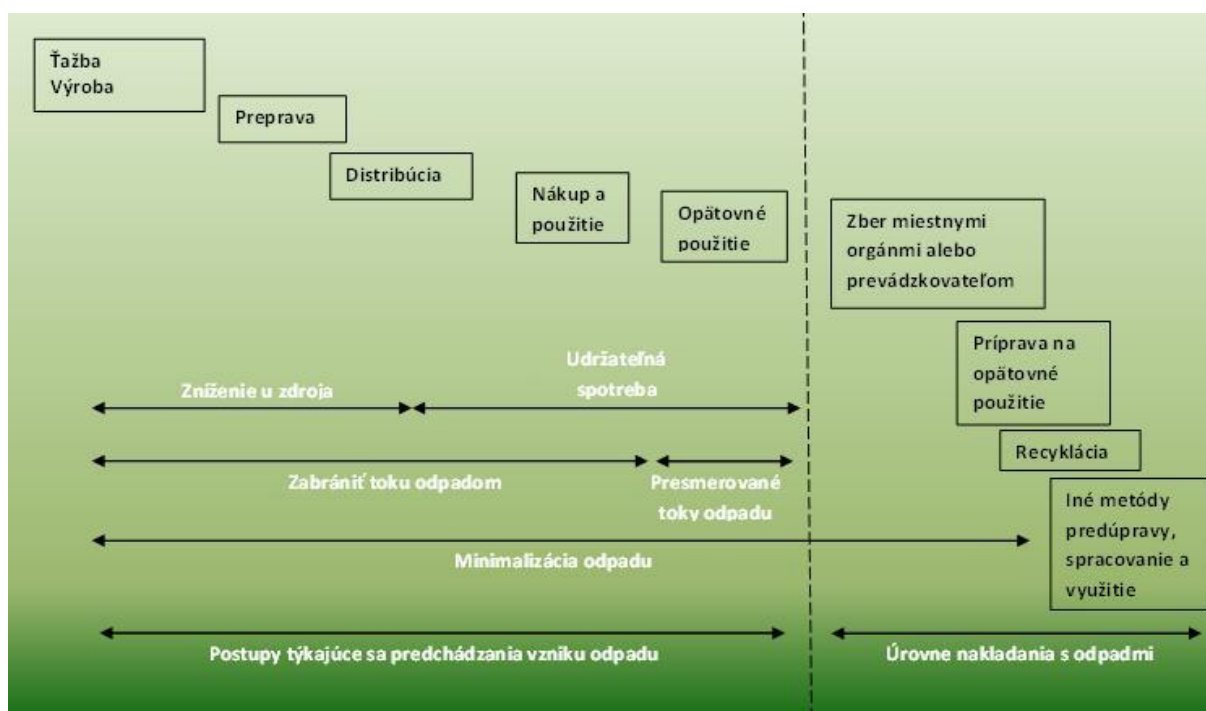
Program odpadového hospodárstva SR na roky 2011 až 2015 (POH SR 2011 – 2015) schválený uznesením vlády Slovenskej republiky č. 69 z 22. februára 2012 nestanovuje špecifické ciele v oblasti predchádzania vzniku odpadu. Avšak niektoré opatrenia v kapitole 3.2 sú zamerané na minimalizáciu vplyvu odpadov na zdravie ľudí a životné prostredie a na zníženie skládkovania biologicky rozložiteľných odpadov.

V súlade s článkom 29 ods. 1 rámcovej smernice o odpade MŽP SR rozhodlo, že program predchádzania vzniku odpadu SR (PPVO SR) bude samostatný dokument.

Pre SR je prijatie novej právnej úpravy veľkou výzvou a príležitosťou na zmenu hierarchie v odpadovom hospodárstve. Až doposiaľ sa hlavný a jediný dôraz kládol na plnenie cieľov recyklácie a zhodnocovania odpadov a predchádzaním vzniku odpadu sa nezaoberal žiaden strategický dokument.

Za odpadové hospodárstvo zodpovedá MŽP SR. Predchádzaním vzniku odpadu sa musia zaoberať aj iné rezorty, v ktorých sa realizuje ťažba surovín, výroba, distribúcia a predaj tovarov a služieb.

Rozhranie medzi predchádzaním vzniku odpadu a nakladaním s odpadmi uvádza obrázok 1.

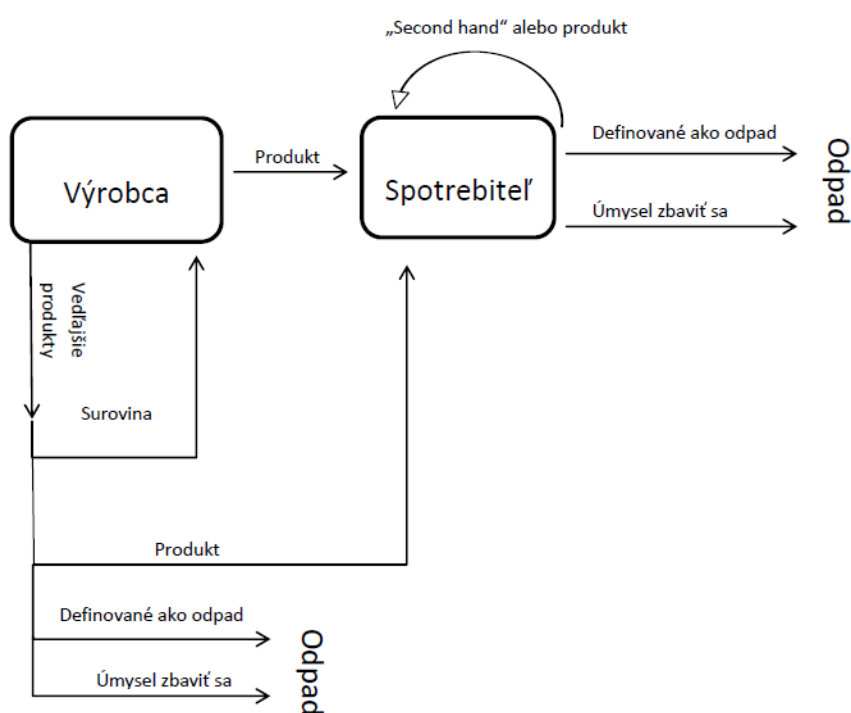
Obrázok 1: Rozhranie medzi predchádzaním vzniku odpadu a nakladaním s odpadmi¹

¹ Preparing Waste Prevention Programme, EK, október 2012, str.7

2 Analýza súčasného stavu

2.1 Právna úprava predchádzania vzniku odpadu

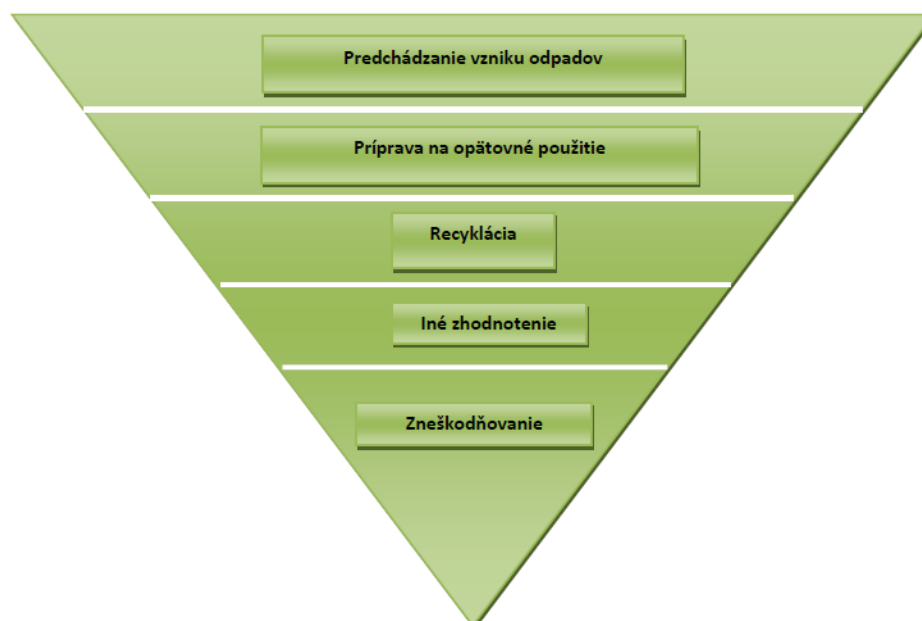
Rámcová smernica o odpade priniesla do odpadového hospodárstva Európskeho spoločenstva novú filozofiu. Dôraz sa kladie na predchádzanie vzniku odpadu a zavádza sa prístup, ktorý zohľadňuje celý životný cyklus výrobkov a materiálov, nie iba ich odpadovú fázu. Klasické ponímanie odpadového hospodárstva znázorňuje obrázok 2.

Obrázok 2: Ilustrácia definície odpadu podľa legislatívy EÚ a SR

Ustanovenia rámcovej smernice o odpade boli prevzaté do právneho poriadku SR **novelou zákona o odpadoch** s účinnosťou od 1. januára 2013.

Nová právna úprava ustanovuje **novú hierarchiu odpadového hospodárstva** (obrázok 3). Základom odpadového hospodárstva je predchádzanie vzniku odpadu a príprava na opätovné použitie. Až potom nasleduje recyklácia a zhodnocovanie (napr. energetické zhodnocovanie). Zneškodňovanie je poslednou možnou alternatívou.

Obrázok 3: Hierarchia odpadového hospodárstva

Paragraf 3 ods. 2 novely zákona o odpadoch ustanovuje **záväznosť hierarchie odpadového hospodárstva**. Odkloniť sa od nej je možné iba pre určité prúdy odpadov v prípade, ak je to odôvodnené úvahami o životnom cykle (LCT – Life Cycle Thinking) vo vzťahu k celkovým vplyvom vzniku a nakladania s takýmto odpadom a ak to ustanoví tento zákon alebo osobitný predpis.

Predchádzanie vzniku odpadu definuje § 2 ods. 27 novely zákona o odpadoch ako **opatrenia**, ktoré sa prijímú predtým, ako sa látka, materiál alebo výrobok stanú odpadom, a **ktoré znižujú:**

- a) **množstvo odpadu** aj prostredníctvom opätovného použitia výrobkov alebo predĺženia životnosti výrobkov,
- b) **nepriaznivé vplyvy vzniknutého odpadu** na životné prostredie a zdravie ľudí alebo
- c) **obsah škodlivých látok** v materiáloch a vo výrobkoch.

Podľa § 6a novely zákona o odpadoch sa samostatný program predchádzania vzniku odpadu vypracúva iba na národnej úrovni. Krajské PPVO a PPVO pôvodcov odpadov a obcí budú súčasťou ich programov odpadového hospodárstva (POH). Podľa § 4 ods. 1 novely zákona o odpadoch sa programy vypracúvajú v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva podľa § 3 novely zákona o odpadoch. Podrobnosti ustanovuje vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 310/2013 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch.

V súvislosti s aplikovaním **rozšírenej zodpovednosti výrobcu** sú v zákone o odpadoch ustanovené preventívne opatrenia aj v siedmej časti týkajúcej sa starých vozidiel a v ôsmej časti týkajúcej sa elektrozariadení a elektroodpadov.

V **zákone č. 119/2010 Z. z. o obaloch a o zmene zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov** (ďalej len „zákon o obaloch“) je ustanovená povinnosť **vypracovať program prevencie** pre toho výrobcu výrobkov, ktorý súčasne balí alebo si dáva baliť výrobky iným subjektom, resp. pre subjekt, ktorý zabezpečuje balenie a distribúciu výrobkov pod vlastnou obchodnou značkou. Zákon o obaloch síce ustanovuje povinnosť vypracovať programy prevencie, avšak obsahové náležitosti programov sú v zákone vymedzené veľmi všeobecne. Žiaden orgán štátnej správy nekontroluje obsah, stanovenie cieľov a opatrení a ich plnenie. Doposiaľ nebolo vyhodnotené, ako tento inštitút prispel k predchádzaniu vzniku odpadov z obalov.

Predchádzanie vzniku odpadu je základom hierarchie v odpadovom hospodárstve SR už od r. 2001 (§ 3 zákona o odpadoch). Ustanovenia o predchádzaní vzniku odpadu boli prevzaté z príslušných smerníc EÚ, avšak bez vytvorenia presnejšieho legislatívneho rámca na ich aplikovanie a bez akejkoľvek kontroly plnenia povinností v oblasti prevencie. Z uvedeného dôvodu sa predchádzanie vzniku odpadu a preventívne opatrenia realizovali iba v obmedzenom rozsahu. Zákon č. 343/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. januára 2013 ustanovuje po prvýkrát záväznosť hierarchie odpadového hospodárstva, kde je prioritou predchádzanie vzniku odpadu.

Vyhodnotenie účinnosti platného legislatívneho rámca predchádzania vzniku odpadu uvádza **príloha č. 1 k PPVO**.

2.2 Vznik odpadov v SR

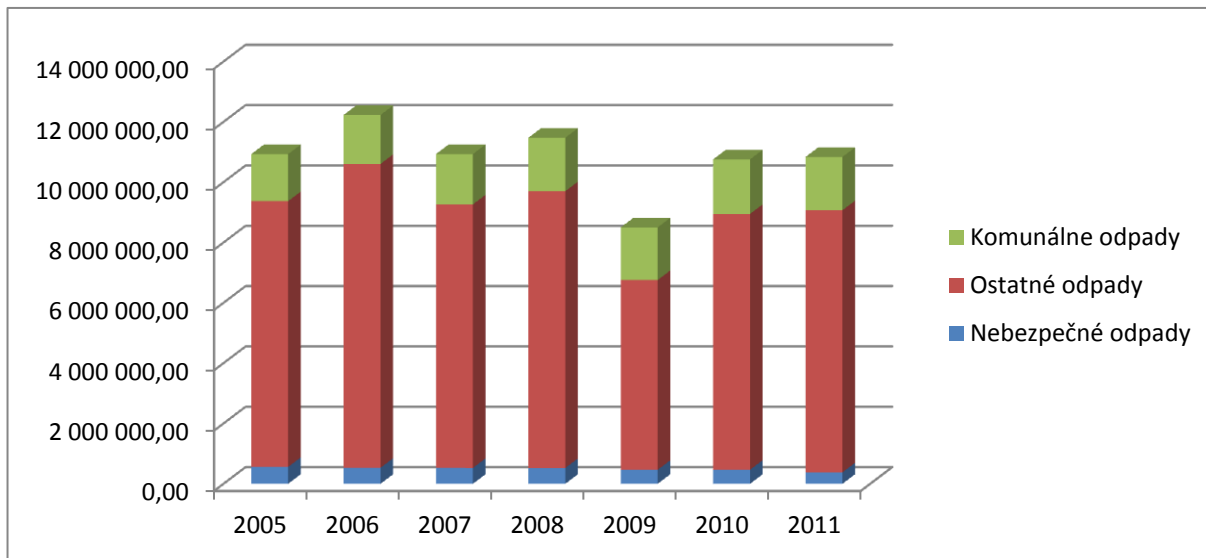
2.2.1 Vznik odpadov celkove

Podľa údajov RISO a ŠÚ SR vzniká na Slovensku ročne viac ako 10 miliónov ton odpadov (tabuľka 1, obrázok 4). Výnimkou je r. 2009, keď došlo v súvislosti s hospodárskou krízou k poklesu vzniku odpadu na 8,5 mil. ton.

Tabuľka 1: Vznik odpadu v SR v rokoch 2005 – 2011 (v tonách)

Odpad	2005	2006	2007	2008
Nebezpečné odpady	559 105,62	531 908,34	525 134,36	523 910,96
Ostatné odpady	8 812 069,31	10 073 243,88	8 738 804,99	9 175 670,94
Komunálne odpady	1 558 262,94	1 623 306,48	1 668 648,31	1 772 425,62
SPOLU	10 929 437,87	12 228 458,69	10 932 587,66	11 472 007,52
Odpad	2009	2010	2011	
Nebezpečné odpady	462 100,91	466 421,51	379 628,73	
Ostatné odpady	6 293 035,03	8 480 611,66	8 689 165,48	
Komunálne odpady	1 745 494,06	1 808 506,05	1 766 990,48	
SPOLU	8 500 630,00	10 755 539,23	10 835 784,69	

Zdroj: RISO, SAŽP, ŠÚ SR

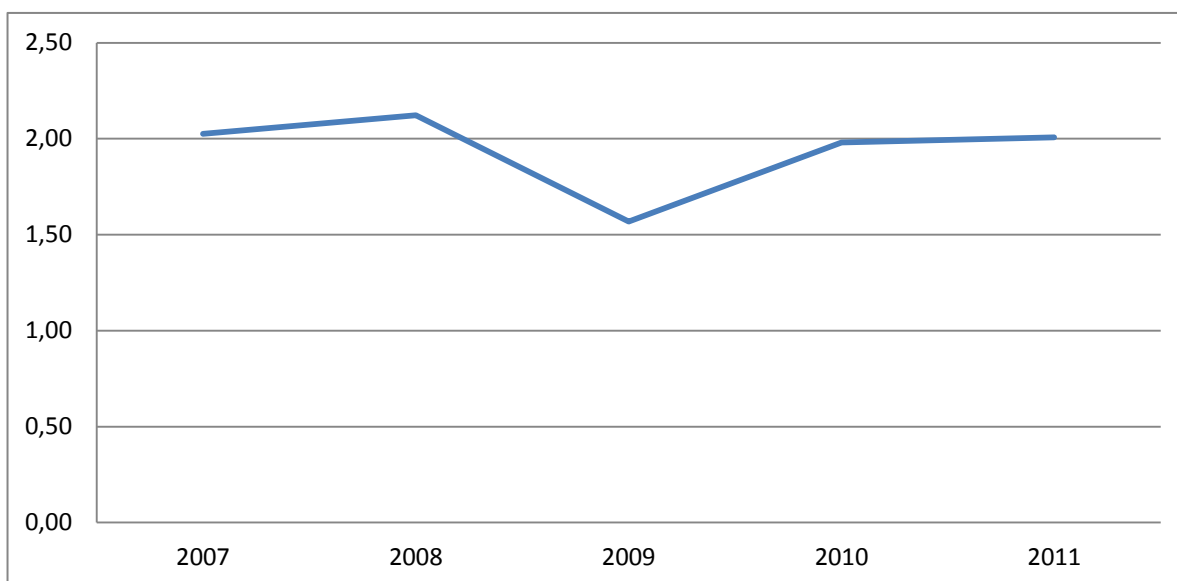

Obrázok 4: Vznik odpadov v SR v rokoch 2005 – 2011 (v tonách)

Množstvo vznikajúcich odpadov na jedného obyvateľa sa pohybuje v rozmedzí od 1,57 ton po 2,12 ton (tabuľka 2 obrázok 5).

Tabuľka 2: Vznik odpadov na obyvateľa (t/obyv.)

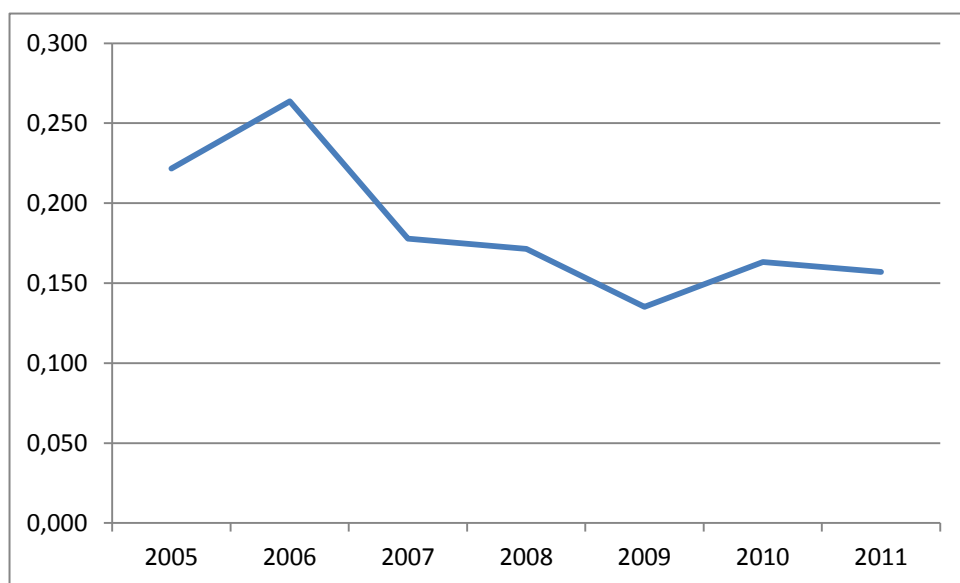
Odpad	2007	2008	2009	2010	2011
Celkový vznik (t)	10 932 587,66	11 472 007,52	8 500 630,00	10 755 539,23	10 835 784,69
Stredný stav obyvateľov	5 397 766	5 406 972	5 418 374	5 431 024	5 397 251
Na obyvateľa	2,03	2,12	1,57	1,98	2,01

Obrázok 5: Vznik odpadov na obyvateľa (t/obyv.)

Pri dlhodobom sledovaní trendov vo vzniku odpadu sa dá konštatovať, že **v SR nedochádza k významnejším výkyvom v množstvách vzniknutého odpadu**. Pokles v r. 2009 bol prechodný a nesúvisí s opatreniami na predchádzanie vzniku odpadu.

Jedným zo sledovaných parametrov je pomer množstiev vznikajúcich odpadov k hrubému domácomu produktu (HDP). Kým predovšetkým v krajinách EÚ-15 dochádza k nárastu tohto podielu, v SR je evidentný skôr pokles, ako uvádza obrázok 6.

Obrázok 6: Pomer množstva vznikajúceho odpadu k HDP na jedného obyvateľa

2.2.2 Vznik a zloženie komunálnych odpadov

Podľa § 2 ods. 14 zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o odpadoch“) **„komunálne odpady sú odpady z domácnosti vznikajúce na území obce pri činnosti fyzických osôb a odpady podobných vlastností a zloženia, ktorých pôvodcom je právnická osoba alebo fyzická osoba – podnikateľ, okrem odpadov vznikajúcich pri bezprostrednom výkone činností tvoriacich predmet podnikania alebo činnosti právnickej osoby alebo fyzickej osoby – podnikateľa; za odpady z domácnosti sa považujú aj odpady z nehnuteľností slúžiacich fyzickým osobám na ich individuálnu rekreáciu, napríklad zo záhrad, chát, chalúp, alebo na parkovanie alebo uskladnenie vozidla používaného pre potreby domácnosti, najmä z garáží, garážových stojísk a parkovacích stojísk. Komunálnymi odpadmi sú aj všetky odpady vznikajúce v obci pri čistení verejných komunikácií a priestranstiev, ktoré sú majetkom obce alebo v správe obce, a taktiež pri údržbe verejnej zelene vrátane parkov a cintorínov a ďalšej zelene na pozemkoch právnických osôb, fyzických osôb a občianskych združení“**.

Celkové množstvo komunálnych odpadov v rokoch 2005 – 2011 uvádza tabuľka 3.

Tabuľka 3: Vznik komunálnych odpadov v SR v rokoch 2005 – 2011 (v tonách)

Kategória	2005	2006	2007	2008
N	3 220,84	3 466,61	4 801,20	5 452,44
O	1 555 042,10	1 619 839,87	1 663 847,11	1 766 973,18
SPOLU	1 558 262,94	1 623 306,48	1 668 648,31	1 772 425,62
Kategória	2009	2010	2011	
N	6 244,26	5 428,06	6 234,32	
O	1 739 249,80	1 803 077,99	1 760 756,16	
SPOLU	1 745 494,06	1 808 506,05	1 766 990,48	

Zdroj: SAŽP

Od r. 2005 má vznik komunálnych odpadov stúpajúcu tendenciu. Mierny pokles bol zaznamenaný v rokoch 2009 a 2011, čoho hlavnou príčinou môže byť ekonomická situácia domácností. Rovnaká situácia bola zaznamenaná aj v množstve komunálnych odpadov na jedného obyvateľa (tabuľka 4).

Tabuľka 4: Vznik komunálnych odpadov na obyvateľa v rokoch 2005 – 2011

KO	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
kg/obyv.	289,25	301,10	309,14	327,80	322,14	333,00	327,39

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 5: Podiel zmesového komunálneho odpadu (20 03 01) a objemného odpadu (20 03 07) v komunálnych odpadoch

Rok	Komunálne odpady	200301	Podiel 200301	200307	Podiel 200307
2005	1 558 262,94	1 114 584,81	71,53%	224 295,75	14,39%
2006	1 623 306,48	1 144 806,13	70,52%	248 689,98	15,32%
2007	1 668 648,31	1 165 163,46	69,83%	252 906,55	15,16%
2008	1 772 425,62	1 218 040,03	68,72%	281 953,49	15,91%
2009	1 745 494,06	1 212 725,20	69,48%	279 168,90	15,99%
2010	1 808 506,05	1 209 368,54	66,87%	299 005,33	16,53%
2011	1 766 990,48	1 199 691,69	67,89%	282 817,06	16,01%

Zdroj: SAŽP

Zloženie zmesového komunálneho odpadu

Nezisková organizácia Priatelia Zeme – SPZ vykonala v rokoch 2005 až 2011 analýzy zloženia zmesového komunálneho odpadu pre komplexnú bytovú výstavbu (ďalej len „KBV“) a individuálnu bytovú výstavbu (ďalej len „IBV“). Metodika výpočtu zloženia zmesového komunálneho odpadu je opísaná v Prílohe č. 2 k PPVO. Technická univerzita v Košiciach, Hutnícka fakulta, Katedra neželezných kovov a spracovania odpadu v roku 2011 vypracovala materiál „Analýza zloženia zmesového

komunálneho odpadu a metodika odberu vzoriek“. Výsledky obidvoch analýz sú uvedené v tabuľkách 6 a 7.

Tabuľka 6: Priemerné hmotnostné zloženie zmesového komunálneho odpadu v zástavbe KBV

Druh odpadu	Zastúpenie v KO (%), PZ - SPZ	Zastúpenie v KO (%), TU Košice
Papier	11,9	16,45
Plasty	12,7	13,62
Sklo	6,2	4,6
Kovy	2,7	2,31
VKM	1,6	1,11
BRKO	45,2	47,29
DSO	3,8	
Zmesový odpad	11,6	
NO	1,0	0,10
Textil	3,5	5,65

Zdroj: Priatelia Zeme – SPZ, Technická univerzita v Košiciach, Hutnícka fakulta

Z prepočtov vyplýva, že v zmesovom komunálnom odpade, ktorý vznikol v domácnostiach žijúcich v zástavbe bytových domov (KBV), sa nachádza cca **281-tisíc ton biologických odpadov** (cca 104 kg na 1 obyvateľa) a cca **68-tisíc ton papiera** (cca 25 kg na 1 obyvateľa).

Tabuľka 7: Hmotnostné zloženie zmesového komunálneho odpadu v zástavbe IBV

Druh odpadu	Zastúpenie v KO (%), PZ - SPZ	Zastúpenie v KO (%), TU Košice
Papier	7,8 %	6,24
Plasty	9,9 %	12,23
Sklo	5,0 %	3,22
Kovy	2,5 %	2,62
VKM	1,3 %	1,01
BRKO	52,1 %	56,40
DSO	3,1 %	
Zmesový odpad	10,7 %	
Popol	3,3 %	
NO	1,1 %	0,01
Textil	3,3 %	6,00

Zdroj: Priatelia Zeme – SPZ, Technická univerzita v Košiciach, Hutnícka fakulta

Z prepočtov vychádza, že v zmesovom komunálnom odpade zo zástavby individuálnej bytovej výstavby sa nachádza **52,1 % až 56,40 % biologických odpadov** a **6,24 % až 7,8 % papiera**. Z vyššie vykonaných prepočtov vyplýva, že v zmesovom komunálnom odpade, ktorý vznikol v domácnostiach

žijúcich v zástavbe rodinných domov (IBV), sa nachádza cca **316-tisíc ton biologických odpadov** (cca 118 kg na 1 obyvateľa) a cca **47-tisíc ton papiera** (cca 17,5 kg na 1 obyvateľa).

Tabuľka 8: Predpokladané množstvo biologického odpadu a papiera, s ktorými je potrebné počítať pri tvorbe opatrení na predchádzanie vzniku KO

Zdroj biologického odpadu	Množstvo (t)
Biologický odpad zo zmesového odpadu	596 439
Papier zo zmesového odpadu	115 135
Biologický odpad z nelegálnych skládok	80 000
Biologický odpad zo nelegálneho spaľovania odpadu (konáre, lístie, burina)	280 632
Biologický odpad z údržby verejnej zelene	283 600
SPOLU:	1 355 806

Zdroj: Priatelia Zeme – SPZ

2.2.3 Vznik biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov

V Metodickom usmernení EK sa odporúča v programoch predchádzania vzniku odpadu zamerať sa najmä na:

- **biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad (katalógové číslo 20 01 08),**
- **biologicky rozložiteľný odpad z parkov a záhrad (katalógové číslo 20 02 01).**

Z tabuľky 9 vyplýva, že vznik kuchynského a reštauračného odpadu je relatívne nízky a od roku 2005 došlo k významnému poklesu vykazovaného množstva. Jedným z vysvetlení môže byť, že s týmto odpadom sa nakladá nelegálne, teda **naďalej sa skrmuje**, ale v hláseniach sa nevykazuje. Ako je uvedené v kapitole 2.2.2, relatívne veľké **množstvo kuchynského a reštauračného odpadu je súčasťou zmesového komunálneho odpadu.**

Tabuľka 9: Vznik vybraných biologicky rozložiteľných odpadov (v tonách)

Katalógové číslo odpadu	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
200108	4 590,82	1 710,17	1 198,51	1 623,63	1 744,78	1 527,91	1 612,76
200201	67 754,62	75 440,29	82 839,47	85 854,52	82 752,37	94 027,11	89 276,41

Zdroj: RISO, SAŽP

Ďalším problémom je propagácia **používania drvičov kuchynského a reštauračného odpadu** napojených priamo na výlevky zo strany ich výrobcov. SR má **v zákaze používania drvičov nepriamu zákonnú oporu** v § 18 ods. 4 písm. c) zákona o odpadoch. Podľa tohto ustanovenia sa zakazuje zneškodniť odpad vypúšťaním a vhadzovaním do vodného recipienta.

Povinnosť zaviesť v obciach triedený zber biologicky rozložiteľných odpadov ustanovuje až nové znenie § 39 zákona novely zákona o odpadoch. Očakáva sa, že sa plnením tejto povinnosti skvalitnia aj údaje o vzniku a nakladaní s biologicky rozložiteľnými komunálnymi odpadmi.

2.2.4 Vznik odpadu z papiera

V Metodickom usmernení EK sa odporúča v programoch predchádzania vzniku odpadu zamerať sa aj na odpad z papiera, najmä na noviny, letáky, katalógy a kancelársky papier. V tabuľke 10 je uvedený vznik odpadu s katalógovými číslami 19 12 01 a 20 01 01.

Tabuľka 10: Vznik odpadu z papiera v rokoch 2005 – 2011 (v tonách)

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Množstvo (t)	76 991,76	62 583,92	96 676,99	70 630,96	67 922,54	78 301,04	66 902,18

Zdroj: RISO, ŠÚ SR

Aj v tomto prípade môžu byť údaje o vzniku zaťažené chybou, keďže v obciach sa v rámci triedeného zberu vytriedujú do spoločnej zbernej nádoby obaly z papiera, noviny, letáky aj kancelársky papier.

Ako je uvedené v kapitole 2.2.2, relatívne veľké **množstvo odpadu z papiera je súčasťou zmesového komunálneho odpadu.**

2.2.5 Vznik odpadu z obalov

Obalom je výrobok, ktorý sa používa na balenie tovaru, jeho ochranu, manipuláciu s ním, dodávanie a prezentáciu od surovín po výrobky a od výrobcu po používateľa alebo spotrebiteľa. Obaly sa delia do troch kategórií:

1. **spotrebiteľský (primárny) obal** je obal určený na bezprostrednú ochranu tovaru alebo skupiny tovarov, ktorý v mieste nákupu tvorí tovarovú jednotku pre konečného používateľa alebo pre spotrebiteľa,
2. **skupinový (sekundárny) obal** je obal určený na to, aby tvoril v mieste nákupu skupinu určitého počtu tovarových jednotiek bez ohľadu na to, či sa predáva konečnému používateľovi alebo spotrebiteľovi alebo slúži ako prostriedok na dopĺňanie tovarov do ponuky počas predaja; môže sa z tovaru odstrániť bez ovplyvnenia jeho vlastností,
3. **prepravný (terciárny) obal** je obal určený na uľahčenie manipulácie a prepravu určitého množstva tovarových jednotiek alebo skupinových balení s cieľom predchádzať fyzickému poškodeniu pri manipulácii a preprave; prepravným obalom nie je cestný kontajner, železničný kontajner, lodný kontajner a letecký kontajner.

Odpad z obalov vzniká v celom reťazci dodávateľsko-odberateľských vzťahov, končí však ako odpad najmä u konečného spotrebiteľa.

Vznik odpadu z obalov v rokoch 2005 – 2011 uvádza tabuľka 11. **Znepokojivý je trend vzniku odpadu najmä v prípade obalov z papiera a lepenky (15 01 01) a obalov z plastov (15 01 02), ktorých množstvá sa v sledovanom období zdvojnásobili.**

Tabuľka 11: Vznik odpadu z obalov v rokoch 2005 – 2011 (v tonách)

Druh odpadu	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
150101	65 767,99	134 096,94	108 010,35	143 287,70	121 449,30	114 296,52	125 301,00
150102	20 910,43	28 230,16	28 997,82	30 998,97	32 470,27	36 504,92	52 178,08
150103	13 165,94	15 163,04	17 863,59	25 345,29	21 619,33	23 236,19	24 447,58
150104	16 977,75	2 455,67	9 441,50	16 378,74	11 075,79	14 567,21	11 183,80
150105	733,37	450,21	840,61	1 091,35	1 073,87	774,60	945,10
150106	54 197,44	79 367,48	71 806,74	75 515,75	84 608,37	119 808,29	75 070,79
150107	5 303,30	5 310,80	7 147,48	5 480,22	3 773,25	7 109,26	4 623,59
150109	1 334,89	1 378,44	479,91	507,40	71,03	62,92	90,13
150110	5 180,53	5 114,78	5 976,27	5 786,54	5 099,75	4 822,45	6 201,43
150111	174,70	133,68	145,54	78,94	67,82	156,88	89,70

Zdroj: RISO, SAŽP

2.2.6 Vznik stavebných odpadov a odpadov z demolácií

Stavebné odpady a odpady z demolácií tvoria približne 25 % z celkového množstva odpadov vznikajúcich v EÚ. Tento údaj potvrdzuje aj Správa o stave životného prostredia z roku 2011², podľa ktorej odpady zo stavebníctva tvoria 23,6 %.

Vznik stavebných odpadov a odpadov z demolácií uvádza tabuľka 12.

Tabuľka 12: Vznik stavebných odpadov a odpadov z demolácií

Podskupina odpadu	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
17 01	214 272,55	269 575,84	374 629,83	511 670,97	355 413,73	289 896,06	284 878,79
17 02	14 327,87	17 309,61	22 728,96	16 224,23	11 827,03	13 445,09	13 726,28
17 03	109 854,82	65 282,71	92 708,67	57 850,92	136 475,83	82 088,11	103 226,98
17 04	686 654,16	242 672,21	283 036,23	298 533,97	206 946,75	433 591,19	372 423,06
17 05	1 035 468,85	3 599 351,68	2 270 026,72	1 365 850,70	1 145 658,62	1 868 474,05	2 007 110,35
17 06	12 166,25	6 451,86	4 739,33	57 773,68	4 785,45	4 750,62	3 573,92
17 08	43,08	535,77	263,05	2 047,46	500,37	1,70	31,93
17 09	154 772,74	168 639,61	257 039,58	167 177,45	253 142,85	191 498,55	198 287,18
SPOLU	2 227 560,33	4 369 819,29	3 305 172,36	2 477 129,38	2 114 750,63	2 883 745,38	2 983 258,48

Zdroj: RISO, SAŽP

² Správa o stave životného prostredia 2011, SAŽP – tabuľka 140: Vznik odpadov podľa klasifikácie ekonomických činností v (t) bez KO

2.2.7 Vznik nebezpečných odpadov

Údaje o vzniku nebezpečného odpadu v SR sú uvedené v tabuľke 13 a na obrázku 11.

Tabuľka 13: Vznik nebezpečných odpadov v rokoch 2005 – 2011 (v tonách)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
t/rok	562 326,46	535 374,95	529 935,56	529 363,40	468 345,17	471 849,57	385 863,05

Zdroj: SAŽP, RISO

Ako vyplýva z tabuľky 13, vznik nebezpečného odpadu vykazuje kontinuálny pokles v absolútnych aj v relatívnych hodnotách. Kým napr. v roku 2009 tvoril nebezpečný odpad 5,4 % celkových odpadov, v roku 2011 iba 3,5 %. Tento trend potvrdzuje aj vznik nebezpečného odpadu na obyvateľa v rokoch 2005 – 2011 (tabuľka 14).

Tabuľka 14: Vznik nebezpečných odpadov na obyvateľa

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
kg/obyvateľa	104,38	99,31	98,18	97,90	86,44	86,88	71,49

Zdroj: SAŽP, RISO, ŠÚSR

2.2.8 Vznik odpadu z ťažobného priemyslu

Podľa Správy o stave životného prostredia 2011³ sa v SR vyprodukovalo 219 146,15 ton odpadu z ťažby a dobývania, z toho 928,03 ton nebezpečného odpadu a 218 218,12 ostatného odpadu, čo predstavuje celkovo približne 2,41 % vyprodukovaného odpadu (bez KO) v SR.

Tabuľka 15: Vznik odpadu z ťažobného priemyslu v rokoch 2008 – 2011 (v tonách)

Sekcia	Rok	Nebezpečný odpad (t)	Ostatný odpad (t)	Spolu (t)
B – Ťažba a dobývanie	2008	569	150 291	150 860
B – Ťažba a dobývanie	2009	341,88	197 821,16	198 163,04
B – Ťažba a dobývanie	2010	384,03	165 200,58	165 584,61
B – Ťažba a dobývanie	2011	928,03	218 218,12	219 146,15

³ Správa o stave životného prostredia 2011, SAŽP – tabuľka 140: Vznik odpadov podľa klasifikácie ekonomických činností v (t) bez KO.

2.3 Predchádzanie vzniku odpadu v SR

Predchádzanie vzniku odpadu je deklarované ako hlavný cieľ odpadového hospodárstva v zákone o odpadoch už od r. 2001. V pôvodnom znení zákona však nemala hierarchia odpadového hospodárstva bezprostredne záväzný charakter a jej uplatňovanie sa malo realizovať nepriamo cez programy odpadového hospodárstva. V Programe odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na roky 2005 – 2010 však hierarchia nebola dostatočne rozpracovaná. Program nestanovil žiadne ciele týkajúce sa predchádzania vzniku odpadu a zaoberá sa výlučne podielom energeticky a materiálovo zhodnocovaných odpadov a ich zneškodňovaním.

To však neznamená, že situácia na úrovni priemyselných podnikov a obcí je rovnako zlá. Podniky sú pôvodcami či držiteľmi odpadu a na základe princípu „platí znečisťovateľ“ sú povinné znášať náklady na zneškodňovanie svojich odpadov. Preto je v ich ekonomickom záujme hľadať možnosti predchádzania vzniku odpadu v súlade s platnými právnymi predpismi. Mnohé podniky majú zavedený a certifikovaný systém environmentálneho manažérstva podľa normy ISO 14001 a usilujú sa o zlepšenie odpadového hospodárstva vrátane predchádzania vzniku odpadu aj nad rámec platnej legislatívy z dôvodu budovania svojho environmentálneho profilu. Viaceré obce v snahe znížiť náklady na zneškodňovanie komunálnych odpadov spolupracujú s mimovládnyimi organizáciami. Veľmi dobré výsledky prezentujú najmä Priatelia Zeme – SPZ.

Napriek absencii národnej stratégie predchádzania vzniku odpadu boli realizované viaceré úspešné projekty, ktoré uvádza príloha č. 3 k PPVO.

3 Vyhodnotenie užitočnosti opatrení odporúčaných EK

Kapitola 3 je spracovaná v súlade s **§ 6b ods. 4 novely zákona o odpadoch**, podľa ktorého je súčasťou programu predchádzania vzniku odpadu aj **vyhodnotenie užitočnosti opatrení uvedených v prílohe 4a k zákonu o odpadoch** alebo iných existujúcich opatrení. Sú to opatrenia, ktoré môžu ovplyvniť

1. rámcové podmienky týkajúce sa vzniku odpadu (legislatíva, plánovanie, ekonomické nástroje, výskum a vývoj),
2. štádium navrhovania, výroby a distribúcie produktov (podpora ekodizajnu; poskytovanie informácií o technikách predchádzania vzniku odpadu; organizovanie školení na úrovni príslušného orgánu o začleňovaní požiadaviek predchádzania vzniku odpadov do povolení podľa zákona 223/2001 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov a zákona 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov; využitie dobrovoľných dohôd; podpora dôveryhodných systémov environmentálneho riadenia),
3. štádium spotreby a používania (hospodárske nástroje – stimuly pre čisté nákupy, zavedenie povinnej platby pre spotrebiteľov za istú časť alebo prvok obalu, ktorý by sa inak poskytoval zadarmo; využívanie kampaní na informovanie verejnosti; dobrovoľné dohody s priemyslom; podpora opätovného používania a opráv vyradených výrobkov a ich súčastí).

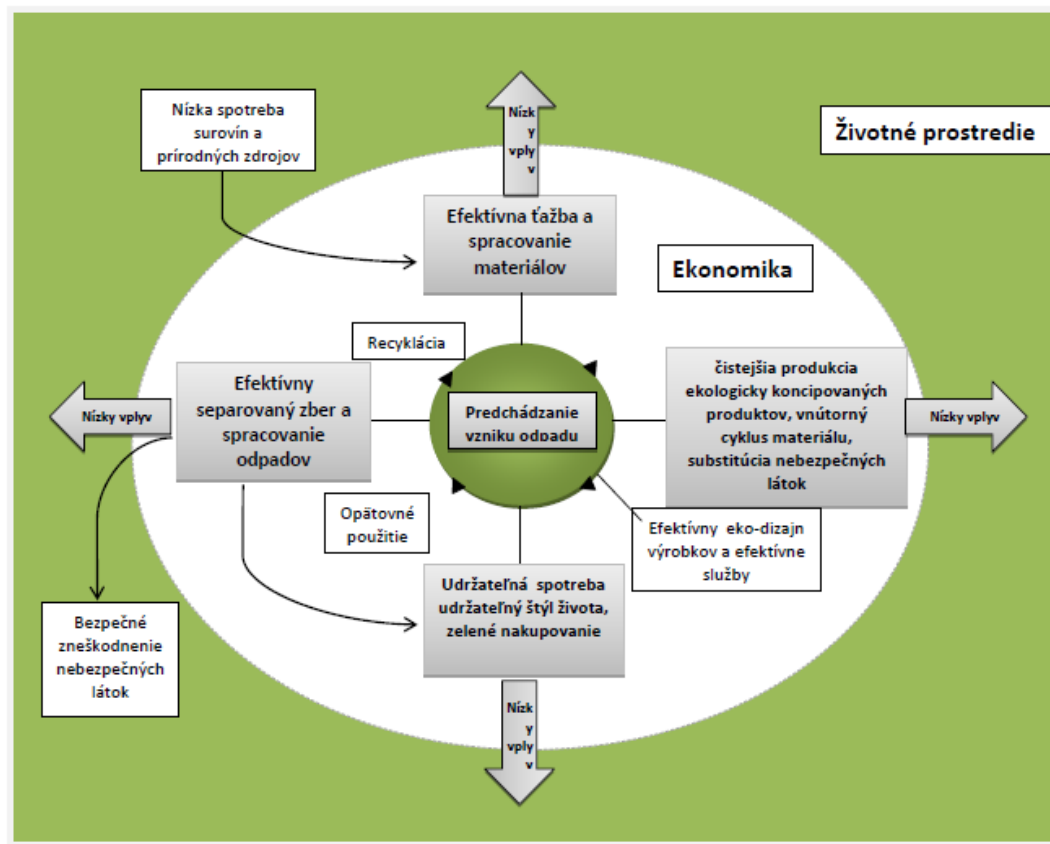
3.1 Opatrenia, ktoré môžu ovplyvniť rámcové podmienky týkajúce sa vzniku odpadu

3.1.1 Používanie plánovacích opatrení alebo iných hospodárskych nástrojov podporujúcich efektívne využívanie zdrojov

Plánovacie opatrenia

Surovinová a energetická politika sú základnými plánovacími nástrojmi podporujúcimi efektívne využívanie zdrojov. Tieto politiky patria do pôsobnosti Ministerstva hospodárstva SR, zatiaľ čo problematika odpadového hospodárstva patrí do pôsobnosti Ministerstva životného prostredia SR. V SR sa doposiaľ **nepodarilo presadiť prístup, ktorý by zohľadňoval celý životný cyklus výrobkov a materiálov**. Opatrenia na predchádzanie vzniku odpadu sa však musia **realizovať počas celého životného cyklu výrobku** – už od ťažby surovín, cez výrobu, distribúciu, obchod až po konečnú spotrebu. Teda nielen v etape, keď sa výrobok po vypotrebovaní úžitkových hodnôt stáva odpadom (obrázok 17).

Obrázok 17: Rámec predchádzania vzniku odpadu⁴

K základným strategickým dokumentom MŽP SR patrí **Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky**, schválená uznesením vlády SR č. 619 zo 7. septembra 1993 a **Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja** schválená uznesením vlády SR č. 978 z 10. októbra 2001. Problematika efektívneho využívania zdrojov vo vzťahu k predchádzaniu vzniku odpadu nie je v týchto dokumentoch rozpracovaná.

Efektívnym využívaním zdrojov sa zaoberajú viaceré **strategické dokumenty Ministerstva hospodárstva SR** vrátane využívania druhotných surovínových a energetických zdrojov, resp. odpadov. K dokumentom, ktoré by v budúcnosti mohli prispieť k predchádzaniu vzniku odpadu, patria najmä:

⁴ Preparing a Waste Prevention Programme, EK, október 2012, str. 3

- surovinová politika SR,
- stratégia energetickej bezpečnosti SR,
- energetická politika SR,
- stratégia vyššieho využitia obnoviteľných zdrojov energie.

Podrobnejšiu analýzu uvedených dokumentov obsahuje **príloha č. 4** k PPVO.

Existujúce opatrenia v oblasti politík, stratégií a plánov v SR sú zamerané na efektívne využívanie surovinových a energetických zdrojov. V súčasnosti však **neprispievajú významnou mierou k predchádzaniu vzniku odpadu.**

Ekonomické nástroje

V odpadovom hospodárstve SR sa využíva viacero ekonomických nástrojov. Vo vzťahu k predchádzaniu vzniku odpadu je to najmä:

- poplatok za uloženie odpadov na skládku odpadov a
- miestny poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.

Hlavným zámerom zákona č. 17/2004 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov v znení neskorších predpisov bola snaha obmedziť vznik odpadov a podporiť ich ďalšie zhodnocovanie. Tento zámer **sa nepodarilo celkom dosiahnuť, keďže sadzby za jednotlivé položky odpadov sú dlhodobo nízke** a skládkovanie je stále najlacnejším spôsobom nakladania s odpadmi.

Zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov umožňuje obci vyberať poplatok za zber, prepravu a zneškodňovanie komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov. Miestny poplatok platí poplatník buď ako paušálny poplatok na základe ustanovenej sadzby [§ 78 ods. 1 písm. b)] alebo podľa množstva vzniknutého odpadu [§ 78 ods. 1 písm. a)]. V zákone je stanovená horná aj dolná hranica sadzby poplatku. Vo väčšine obcí SR je zavedený **paušálny poplatok, ktorý nemá vplyv na predchádzanie vzniku odpadu.**

Špecifickým nástrojom sú príspevky výrobcov a dovozcov vybraných komodít do Recyklačného fondu, ktorý bol zriadený zákonom č. 223/2001 Z. z. o odpadoch. Idea zriadenia Recyklačného fondu vychádzala zo základného princípu ochrany životného prostredia v Európskej únii „znečisťovateľ platí“. Cieľom Recyklačného fondu bolo podporiť vybudovanie zhodnocovacích, najmä recyklačných kapacít, pričom Recyklačný fond zároveň finančne podporoval triedený (separovaný) zber komunálneho odpadu v obciach. Ako sa ukázalo, **príspevky do Recyklačného fondu nemajú vplyv na predchádzanie vzniku odpadu.**

K ekonomickým nástrojom, ktoré majú vplyv na efektívne využívanie zdrojov, patria spotrebné dane. Uvedená skupina daní predstavuje nepriame dane selektívneho charakteru, ktoré sa v SR vzťahujú len na vybraný druh tovaru. Konkrétne ide o pivo, víno, tabak a tabakové výrobky, lieh, minerálne oleje – benzín a naftu, uhlie, elektrinu a zemný plyn. Tieto dane ovplyvňujú spotrebu, keďže spotrebná daň je zakalkulovaná v predajnej cene výrobku, teda v jej navýšení.

Kým v prípade piva, vína, tabaku, tabakových výrobkov a liehu ide o naplnenie štátnej pokladne, spotrebné dane na energetické zdroje – olej, benzín, naftu, uhlie, elektrinu a zemný plyn – majú vplyv

na ich efektívnejšie využívanie. **Spotrebné dane v SR nemajú priamy vplyv na predchádzanie vzniku odpadu.**

Vyhodnotenie

Analýza a zhodnotenie existujúcej právnej úpravy odpadového hospodárstva a ekonomických nástrojov, ktoré majú vplyv na predchádzanie vzniku odpadov (najmä poplatok za množstvový zber komunálnych odpadov), a následná legislatívna úprava už neúčinných nástrojov (príspevky do Recyklačného fondu) môžu vo významnej miere podporiť predchádzanie vzniku odpadov.

3.1.2 Podpora výskumu a vývoja v oblasti dosahovania čistejších výrobkov a technológií

Akčný plán pre environmentálne technológie SR (ETAP)

V súlade s požiadavkou Európskej komisie MŽP SR vypracovalo dokument „Postupnosť (Roadmap) implementácie Akčného plánu pre environmentálne technológie (ETAP) v SR“, ktorý vláda SR schválila uznesením č. 1046 z 21. decembra 2005. Schválený materiál obsahuje spolu 12 úloh a je kompromisom medzi záujmami zainteresovaných rezortov. V úlohách sú stanovené možnosti podpory environmentálnych technológií v podmienkach Slovenskej republiky. Pri jednotlivých úlohách je stručne charakterizovaný existujúci stav v danej oblasti, návrh opatrenia, merateľný ukazovateľ pokroku a kontakt na zodpovedný rezort, prípadne inštitúciu. Návrhy opatrení sú zásadne limitované nedostatkom rozpočtových prostriedkov. Ohraničenosť na vlastné rozpočtové prostriedky dotknutých rezortov bola jednou z podmienok priechodnosti materiálu.

Keďže ďalšou požiadavkou EK je pravidelné dvojročné preskúmavanie a vyhodnotenie implementácie ETAP na národných úrovniach, ako aj aktualizácia na ďalšie obdobie, bol následne vypracovaný návrh „Aktualizácie postupnosti (Roadmap) implementácie Akčného plánu pre environmentálne technológie (ETAP) v Slovenskej republike“, ktorý bol vládou schválený uznesením č. 19 z 9. januára 2008. Vyhodnotenie plnenia aktivít súvisiacich s uvedeným uznesením sa uskutočnilo v Slovenskej republike koncom roku 2009.

Na podporu environmentálnych technológií v Slovenskej republike bolo tentoraz stanovených 11 úloh vrátane **podpory inovatívnych environmentálnych technológií, zeleného verejného obstarávania, či zabezpečenia finančných prostriedkov pre malé a stredné podniky na uplatňovanie progresívnych environmentálnych technológií a ekoinovácií.**

MH SR vypracovalo dva dokumenty:

- Inovačná stratégia SR na roky 2007 – 2013, schválená uznesením vlády SR č. 265 zo dňa 14. marca 2007
- Inovačná politika SR na roky 2011 – 2013.

Problematikou ekoinovácií sa uvedené dokumenty nezaoberajú.

Vyhodnotenie:

SR je malá a exportne orientovaná ekonomika so slabými národnými výskumnými a inovačnými kapacitami. Vysoký príliv priamych zahraničných investícií v predchádzajúcom desaťročí bol hlavnou hnacou silou modernizácie výrobného sektora a zvýšenia efektívnosti využívania energií a zdrojov. Veľké zahraničné podniky zohrávajú kľúčovú úlohu v slovenskej ekonomike a ich dopyt po ekoinovačných riešeniach bude rozhodujúcim v procese tvorby budúcich ekoinovačných trhov. Vývoj slovenského trhu ekoinovácií je značne obmedzený slabým národným inovačným systémom s nízkymi vstupmi a výstupmi výskumu a vývoja a nerozvinutou úrovňou spolupráce medzi priemyslom a akademickou obcou. **Významnou bariérou inovačných aktivít (vrátane ekoinovácií) sú obmedzené národné finančné prostriedky, slabý výkon vedeckých pracovníkov v oblasti výskumu a vývoja a veľmi nízka účasť domáceho podnikateľského sektora**⁵.

3.1.3 Vývoj účinných ukazovateľov environmentálnych tlakov spojených so vznikom odpadu, ktoré majú prispieť k predchádzaniu vzniku odpadu

SAŽP vypracovala súbor indikátorov, ktoré slúžia predovšetkým na prípravu a následné pravidelné vyhodnocovanie Programu odpadového hospodárstva SR 2011 – 2015 jednotným a presne definovaným spôsobom, ktorý zabezpečí kontinuitu údajov o odpadovom hospodárstve SR.

Súbor indikátorov bol navrhnutý na základe analýzy indikátorov, ktoré sú požadované v rámci národného aj medzinárodného výkazníctva. Pri zostavovaní súboru indikátorov pre odpadové hospodárstvo ako základu na plánovanie v odpadovom hospodárstve v rámci programov odpadového hospodárstva sa vychádzalo z nasledovných požiadaviek:

1. súbor indikátorov musí byť ucelený, aby poskytol celkový pohľad na odpadové hospodárstvo SR a jednotlivých regiónov;
2. súbor indikátorov musí byť založený na dostupných dátach, ktoré sa v SR dlhodobo zbierajú a vyhodnocujú. Súbor indikátorov musí vychádzať z rovnakých legislatívnych podmienok;
3. súbor indikátorov musí obsahovať údaje, ktoré poskytnú všetky požadované a reportované zostavy dát;
4. súbor indikátorov musí pokrývať prioritné prúdy odpadov, pre ktoré sú stanovené ciele v jednotlivých smerniciach EÚ;
5. súbor indikátorov musí pokrývať požiadavky národného reportingu, predovšetkým pre potreby zostavenia Správy o stave životného prostredia podľa zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí a vyhodnocovania Stratégie trvalo udržateľného rozvoja (TUR indikátory),
6. vyhodnocovanie súboru indikátorov musí byť jednoznačné.

⁵ Jeck, T, 2012, *Eco-innovation in Slovakia. EIO Country profiles 2011*

Súbor indikátorov je členený na tri okruhy indikátorov podľa ich výpovednej hodnoty nasledovne:

- A – základné indikátory (A1 až A12), ktoré popisujú základný stav odpadového hospodárstva,
- B – doplnkové indikátory (B1 až B21), ktoré upresňujú základné indikátory,
- C – špecifické indikátory (C1 až C33), ktoré vyhodnocujú nakladanie so špecifickými prúdmi odpadov.

Vyhodnotenie

Pre potreby sledovania predchádzania vzniku odpadu bude možné využiť nasledovné indikátory:

A1 Celkový vznik odpadov

A4 Celkový vznik odpadov na jednotku HDP

A5 Celkový vznik odpadov na obyvateľa SR

Ďalšie indikátory budú vyvinuté na základe potrieb merania efektívnosti opatrení v oblasti predchádzania vzniku odpadu.

3.2 Opatrenia, ktoré môžu ovplyvniť štádium navrhovania a výroby a distribúcie

3.2.1 Podpora ekodizajnu

Zákon č. 529/2010 Z. z. o environmentálnom navrhovaní a používaní výrobkov (ďalej len „zákon o ekodizajne“) schválila Národná rada Slovenskej republiky na účely transpozície smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/125/ES z 21. októbra 2009 o vytvorení rámca na **stanovenie požiadaviek na ekodizajn energeticky významných výrobkov**. Zákon ustanovuje požiadavky na environmentálne navrhovanie a používanie výrobkov (okrem osobných a nákladných dopravných prostriedkov), aby mohli byť uvedené na trh alebo do prevádzky s cieľom zabezpečiť voľný pohyb týchto výrobkov na vnútornom trhu Európskej únie.

Zákon o ekodizajne sa podľa dôvodovej správy zameriava na energeticky významné výrobky. Mnohé energeticky významné výrobky majú značný potenciál na zlepšenie, čo sa týka **znižovania vplyvov na životné prostredie** a dosiahnutia úspor energie prostredníctvom lepšieho navrhovania, ktoré môže prispieť aj k úsporám nákladov pre podniky ako aj pre koncových používateľov. Okrem výrobkov, ktoré využívajú, premieňajú, distribuujú alebo merajú energiu, by mohli pri používaní prispieť k značným úsporám energie aj niektoré iné energeticky významné výrobky ako napr. okná, izolačné materiály, sprchovacie hlavice alebo vodovodné kohútiky.

Vyhodnotenie

Zákon o ekodizajne sa zameriava na energeticky významné výrobky a má zabezpečiť voľný pohyb týchto výrobkov na vnútornom trhu EÚ. Tento zákon je zároveň zameraný na zlepšenie environmentálnych vlastností výrobku s dôrazom na dôležité environmentálne aspekty.

3.2.2 Podpora dôveryhodných systémov environmentálneho manažérstva vrátane EMAS a STN EN ISO 14001

Právny rámec pre EMAS

- **Zákon č. 351/2012 Z. z.** o environmentálnom overovaní a registrácii organizácií v schéme Európskej únie pre environmentálne manažérstvo a audit a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- **Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009** z 25. novembra 2009 o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS), ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 761/2001 a rozhodnutia Komisie 2001/681/ES a 2006/193/ES

Environmentálny manažérsky systém implementovaný, udržiavaný a registrovaný podľa požiadaviek nariadenia EP a Rady č. 1221/2009 patrí celkom určite medzi **efektívne nástroje znižovania negatívnych vplyvov na životné prostredie** vrátane tvorby odpadov. Podrobnejšie informácie o EMAS sa uvádzajú v **prílohe č. 4 k PPVO**.

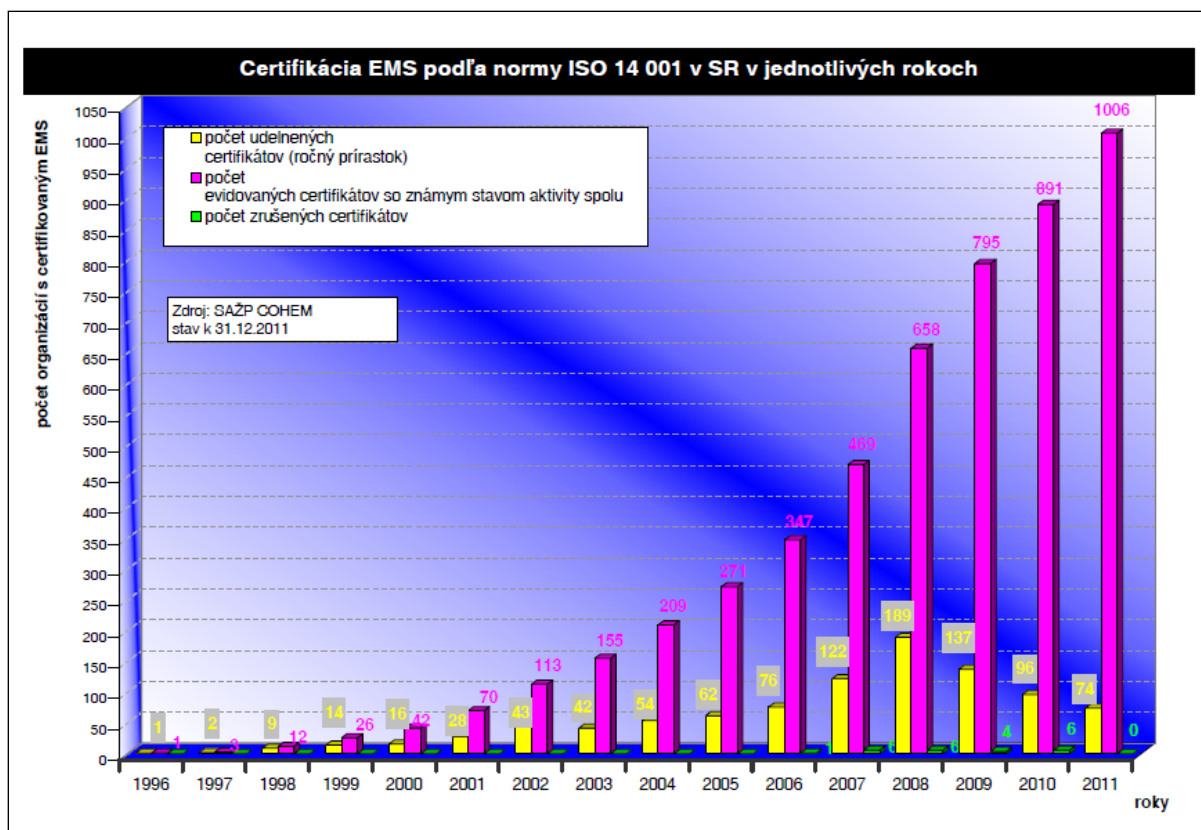
Tabuľka 16: Vývoj registrácie organizácií v schéme EMAS v podmienkach SR

Rok	2001	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet organizácií	1	2	2	3	5	5	5	5	5	4*

*V súčasnosti sú v SR registrované 2 organizácie a 2 organizácie v decembri 2012 podali žiadosť o združenú registráciu

Zavádzanie systémov environmentálneho manažérstva a ich certifikácia podľa normy STN EN ISO 14001 je v SR úspešnejšia v porovnaní s EMAS. Podľa údajov SAŽP (obrázok 18) bol počet certifikovaných firiem v r. 2011 až 1 006. Kým v rokoch 1996 až 2008 bol zaznamenaný kontinuálny ročný prírastok udelených certifikátov, od roku 2008 dochádza k poklesu.

Základom systému environmentálneho manažérstva (EMS) je identifikácia a riadenie významných environmentálnych aspektov a ich vplyvov. Tu treba zdôrazniť, že takmer v každej organizácii je odpad (jeho vznik a nakladanie s ním) významným environmentálnym vplyvom a v rámci EMS je riadený. To znamená, že sa v organizácii spravidla **stanovia ciele aj v oblasti predchádzania vzniku odpadu**. Z toho dôvodu je možné konštatovať, že **EMS je vhodným nástrojom na predchádzanie vzniku odpadu**.

Obrázok 18: Certifikácia systémov environmentálneho manažérstva (EMS) podľa STN EN ISO 14001 v SR

Vyhodnotenie

EMAS a EMS podľa STN EN ISO 14001 sú vhodnými nástrojmi na predchádzanie vzniku odpadu. Vzhľadom na počet organizácií registrovaných v schéme EMAS (4) a počet udeľených certifikátov podľa STN EN ISO 14001 (1006) v SR **nemá toto opatrenie v súčasnosti významnejší vplyv na predchádzanie vzniku na celonárodnej úrovni.**

3.3 Opatrenia, ktoré môžu ovplyvniť štádium spotreby a používania

3.3.1 Podpora dôveryhodných ekologických značiek

V podmienkach Slovenskej republiky sa environmentálne označovanie realizuje **od roku 1996** prostredníctvom národnej schémy na udeľovanie národnej environmentálnej značky „**Environmentálne vhodný produkt**“ (EVP). Podmienky a postup pri udeľovaní a používaní národnej environmentálnej značky upravuje zákon č. 469/2002 Z. z. o environmentálnom označovaní výrobkov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 469/2002 Z. z.“). Vykonávacím predpisom k zákonu je vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 258/2003 Z. z. Súvisiace právne predpisy k zákonu č. 469/2002 Z. z. tvoria Oznámenia Ministerstva životného prostredia SR, ktoré ustanovujú na vybrané skupiny výrobkov a služieb národné environmentálne požiadavky vo forme osobitných podmienok, podľa ktorých sú posudzované jednotlivé výrobky alebo služby s cieľom získať národnú environmentálnu značku EVP.

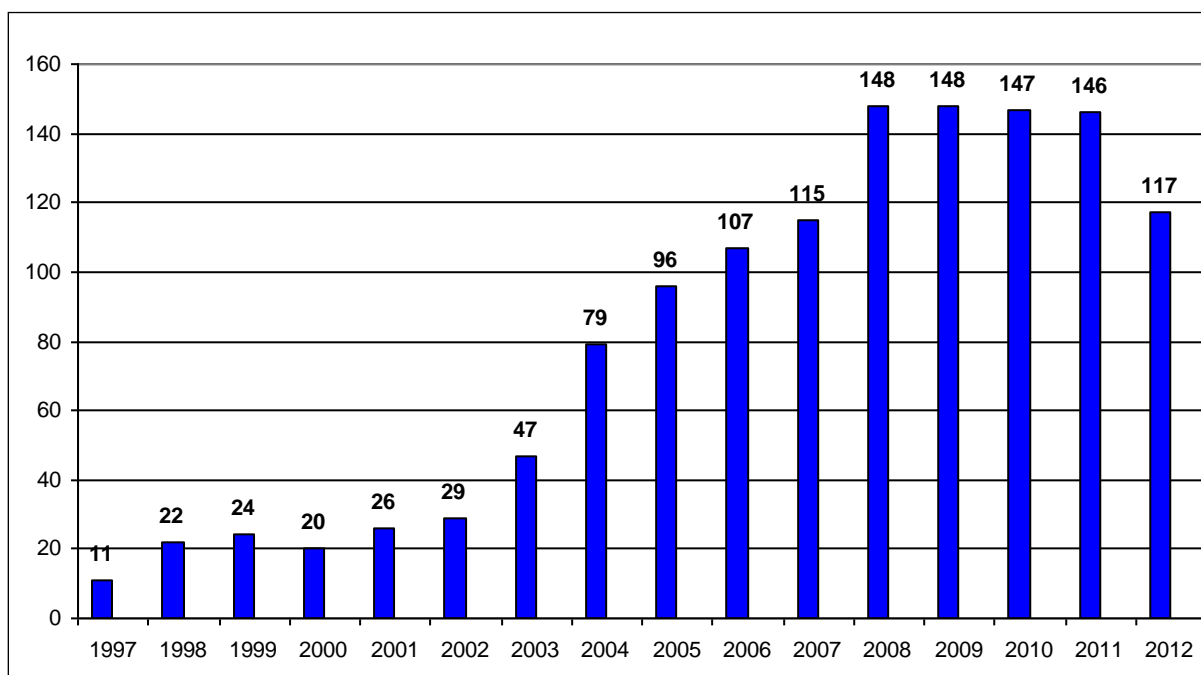
Vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie v roku 2004 vznikla pre potenciálnych žiadateľov možnosť získať na svoje produkty aj európsku „environmentálnu značku EÚ“ (predtým „Európsky kvet“). Udeľovanie environmentálnej značky EÚ sa vykonáva podľa nariadenia EP a R (ES) č. 66/2010 o environmentálnej značke EÚ. Európske environmentálne kritériá pre príslušné skupiny produktov sú vydávané ako Rozhodnutia Európskej komisie.

Udeľovanie environmentálnych značiek predstavuje environmentálne označovanie typu I štandardizované normou STN EN ISO 14024. Ide o **preventívne pôsobiaci dobrovoľný regulačný nástroj**, pri ktorom sa posudzovanie zhody produktu vykonáva svopred stanovenými environmentálnymi kritériami pre jednotlivé skupiny produktov **s prihliadnutím na celý životný cyklus produktu** od získavania surovín, cez proces výroby, distribúciu, používanie, ako aj fázu nakladania s produktom po skončení jeho životnosti. Plnenie týchto požiadaviek je overované nezávislou treťou stranou.

Tabuľka 17: Počet udelených národných environmentálnych značiek

Rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Počet produktov	11	22	24	20	26	29	47	79	96
Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012		
Počet produktov	107	115	148	148	147	146	117		

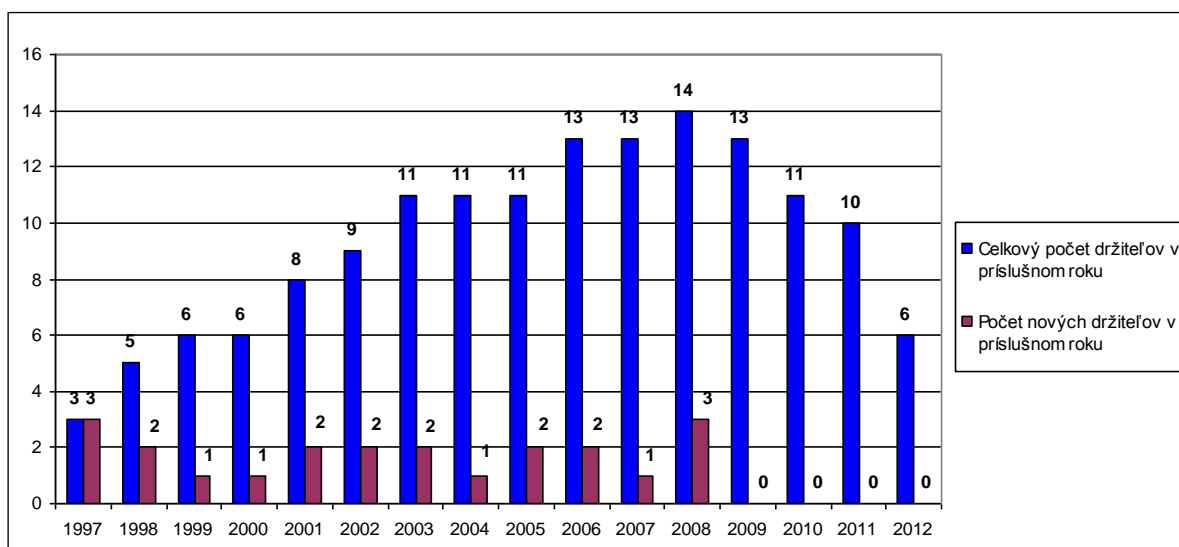
Zdroj: SAŽP

Obrázok 19: Počet udelených národných environmentálnych značiek

Tabuľka 18: Počet udelených európskych environmentálnych značiek od začiatku realizácie európskej schémy environmentálneho označovania produktov na Slovensku

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet produktov	0	0	0	0	1	5	5	3	3

Obrázok 20: Počet držiteľov, ktorých produkty boli ocenené národnou environmentálnou značkou od začiatku realizácie národnej schémy environmentálneho označovania produktov na Slovensku

Vyhodnotenie

Počet produktov s právom používať národnú environmentálnu značku EVP má od roku 2008 stagnujúcu tendenciu. Najväčší celkový počet EVP bol zaznamenaný v rokoch 2008 a 2009. Značkou EVP bolo doteraz ocenených dovedna 234 produktov. Najväčší celkový počet produktov s právom používať environmentálnu značku EÚ bol zaznamenaný v rokoch 2009 a 2010. Záujem o značku EÚ mierne narastá. Počet držiteľov s právom používať národnú environmentálnu značku EVP má od roku 2009 klesajúcu tendenciu. Od roku 2009 nepribudli žiadni noví držiteľia značky.

Udeľovanie environmentálnych značiek v SR nemá významný vplyv na predchádzanie vzniku odpadu. Najväčší počet produktov s právom používať environmentálnu značku patrí do dvoch skupín: adsorbenty a nepálené murovacie materiály.

3.3.2 Zelené verejné obstarávanie

Verejné obstarávanie v Slovenskej republike je upravené zákonom č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

o verejnom obstarávaní“), do ktorého boli implementované európske smernice o verejnom obstarávaní. Povinnosti vyplývajúce zo zákona pri zadávaní nadlimitných zákaziek, týkajúce sa **uplatňovania politiky zeleného verejného obstarávania**, sú nasledovné:

- pri zadávaní zákazky na **energeticky významný výrobok** je verejný obstarávateľ povinný určiť v opise predmetu zákazky požiadavky na výrobok najvyššej výkonnosti a najvyššej triedy energetickej účinnosti podľa osobitného predpisu (§ 34 ods. 5 zákona o verejnom obstarávaní),
- pri nadlimitnej zákazke na dodanie **motorových vozidiel** kategórie M1, M2, M3, N1, N2 a N3 je zadávateľ povinný v opise predmetu zákazky alebo v kritériách na vyhodnotenie ponúk zohľadniť energetické a environmentálne vplyvy prevádzky týchto vozidiel počas doby ich životnosti podľa zákona č.158/2011 Z. z. o podpore energeticky a environmentálne úsporných motorových vozidiel a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o podpore energeticky a environmentálne úsporných motorových vozidiel“) (§ 35a zákona o verejnom obstarávaní).

Okrem uvedených dvoch príkladov môže verejný obstarávateľ a obstarávateľ prostredníctvom zeleného verejného obstarávania dosiahnuť prínosy, ako je napr. znížená spotreba energie, znížená spotreba vody, znížená spotreba surovín, znížené množstvo nebezpečných látok, znížená tvorba znečisťujúcich látok, vyššie využitie obnoviteľných zdrojov energie, znížený vplyv na biodiverzitu, znižovanie hluku, využívanie recyklovaných alebo recyklovateľných materiálov a iné.

Podpornými nástrojmi pre zelené verejné obstarávanie sú okrem zadávania zákaziek na energeticky významné výrobky a podpory energeticky a environmentálne úsporných vozidiel aj ďalšie dobrovoľné nástroje environmentálnej politiky (environmentálne označovanie produktov a environmentálne manažérstvo) a nástroje iných politík (energetické štitkovanie, energetická účinnosť kancelárskych zariadení) a pripravovaný nástroj – energetická hospodárnosť budov.

Na základe požiadaviek Obnovenej stratégie trvalo udržateľného rozvoja v EÚ a správ Európskej komisie Integrovaná produktová politika a Implementácia akčného plánu environmentálnych technológií bol vypracovaný **Národný akčný plán pre zelené verejné obstarávanie v SR na roky 2007 – 2010 (NAP GPP)**, ktorý vláda SR schválila uznesením č. 944/2007 dňa 7. novembra 2007. Strategickým cieľom NAP GPP bolo zlepšiť environmentálne správanie verejného sektora prostredníctvom zvýšenia úrovne uplatňovania zeleného verejného obstarávania s cieľom dosiahnuť do roku 2010 jeho priemernú úroveň 50 % vytýčenú Európskou komisiou.

Priemerná úroveň uplatňovania GPP v SR sa každoročne vyhodnocuje na základe 2 indikátorov:

- indikátor 1: % GPP z celkového verejného obstarávania vo väzbe na počet zákaziek (uzatvorených zmlúv a objednávok),
- indikátor 2: % GPP z celkového verejného obstarávania vo väzbe na hodnotu uskutočnených zákaziek (uzatvorených zmlúv a objednávok s DPH).

Strategickým cieľom NAP GPP II je zvýšiť podiel uplatňovania GPP v SR na úrovni ústredných orgánov štátnej správy a im podriadených organizácií na 65 % a na úrovni samosprávnych krajov a miest na 50 % do roku 2015. Na dosiahnutie strategického cieľa boli stanovené tri parciálne ciele, a to:

- budovať povedomie verejných obstarávateľov a obstarávateľov o problematike GPP v podmienkach SR,
- posilniť uplatňovanie environmentálnych charakteristík vo verejných zákazkách,
- hodnotiť úroveň uplatňovania GPP v SR vo väzbe na požiadavky Európskej komisie.

Uplatňovanie takýchto charakteristík bolo v roku **2011 na úrovni približne 2 % vo väzbe na počet zákaziek a na úrovni približne 42 % vo väzbe na hodnotu zákaziek** (v rámci 273 verejných inštitúcií zapojených do prieskumu).

Podrobnejšie informácie o zelenom verejnom obstarávaní uvádza **príloha č. 4 k PPVO**.

Vyhodnotenie

Integrovanie environmentálnych kritérií a kritérií predchádzania vzniku odpadu do zeleného verejného obstarávania nemá významný potenciál pre oblasť znižovania množstva odpadov v SR, pretože uznesenie vlády SR č 22/2012 ukladá povinnosti iba ústredným orgánom štátnej správy a ich priamo riadeným organizáciám a odporúča plnenie úloh mestám a samosprávnym krajom. Vzhľadom na uvedený okruh účastníkov procesov verejného obstarávania (cca 450 subjektov), ako aj na skutočnosť, že toto uznesenie nepostihuje domácnosti, podnikateľskú sféru (fyzické a právnické osoby) okrem tých subjektov – obstarávateľov, v ktorých je majetková účasť štátu, obce (z 2927 obcí v SR sa robí monitorovanie u miest, t. j. u 139 subjektov) – **uplatňovanie zeleného verejného obstarávania ako dobrovoľného nástroja environmentálnej politiky nie je vhodným nástrojom na predchádzanie vzniku odpadov**.

4 Ciele programu a opatrenia na ich splnenie

4.1 Hlavný cieľ

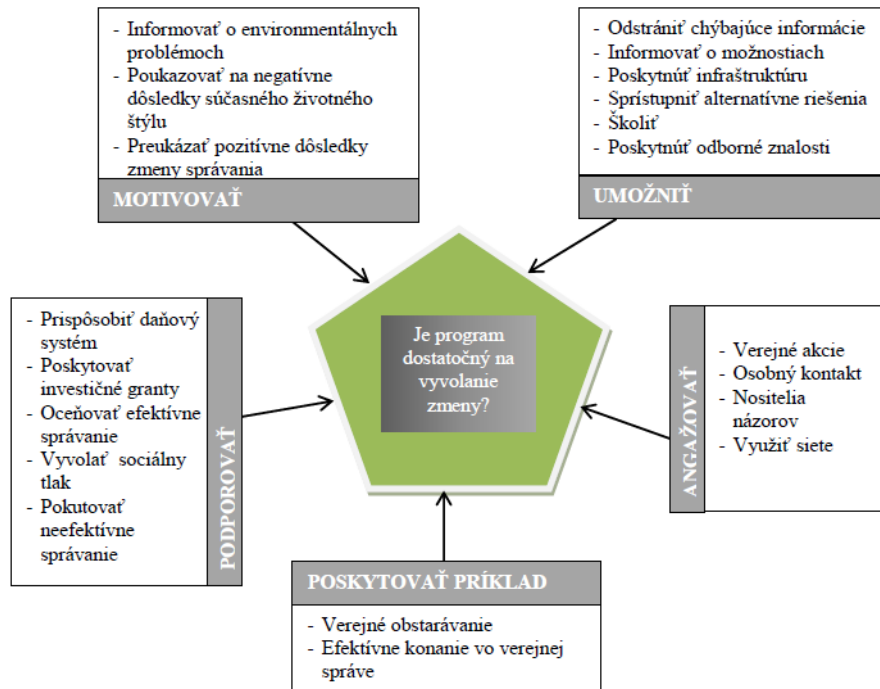
Hierarchia odpadového hospodárstva vo všeobecnosti ustanovuje poradie priorít toho, čo predstavuje v právnych predpisoch o odpadoch a v politike (smerovaní) odpadového hospodárstva z celkového hľadiska najlepšiu environmentálnu voľbu. V niektorých prúdoch odpadov sa môže ukázať odklonenie od hierarchie odpadového hospodárstva ako nevyhnutné a je odôvodniteľné najmä technickou neuskutočiteľnosťou, ekonomickou náročnosťou alebo ochranou životného prostredia.

Nová právna úprava odpadového hospodárstva EÚ aj SR posilňuje ustanovenia o predchádzaní vzniku odpadu. Ďalej zavádza požiadavku vypracúvať programy predchádzania vzniku odpadu, ktoré sa sústreďia na hlavné vplyvy odpadového hospodárstva na životné prostredie a zohľadnia celý životný cyklus výrobkov a materiálov. Predpokladom úspechu je zapojenie zainteresovaných strán a širokej verejnosti do príprav a realizácie týchto programov.

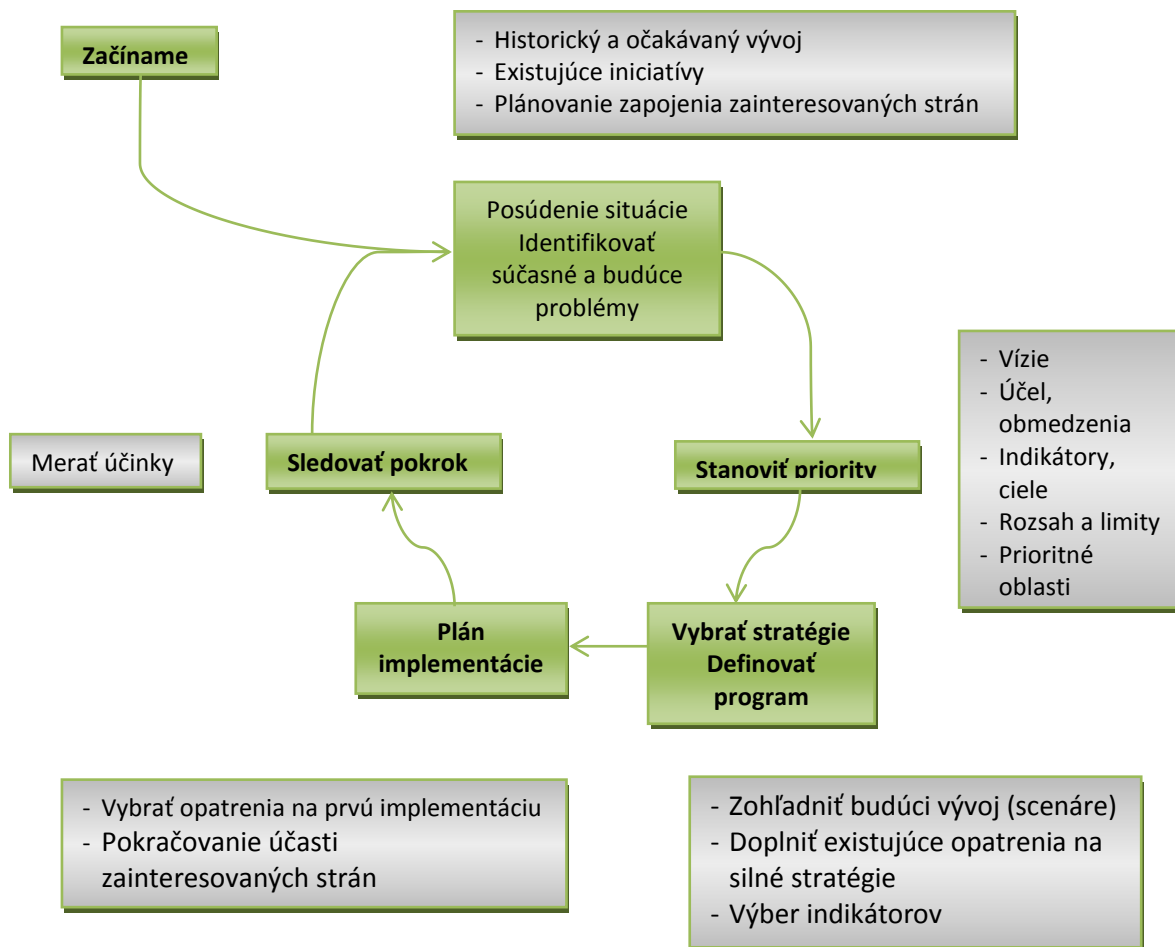
Na rozdiel od POH, ktorý ustanovuje kvantitatívne a kvalitatívne ciele v oblasti recyklácie a zhodnocovania vybraných prúdov odpadov, **PPVO by nemal byť iba nástrojom plánovania cieľov**

a definovania opatrení. PPVO je skôr proces kontinuálneho posudzovania efektívnosti prijatých opatrení (obrázok 21 a obrázok 22).

Obrázok 21: Úlohy programu predchádzania vzniku odpadu⁶

⁶ Jackson, T. (2005): Motivating sustainable consumption, Stirling, UK

Obrázok 22: PPVO ako kontinuálny proces⁷

4.1.1 Definovanie hlavného cieľa

Podľa § 6a ods. 2 zákona o odpadoch sa PPVO vypracúva **na obdobie spravidla piatich rokov**, ak sa ciele predchádzania vzniku odpadu ustanovené v platnom PPVO v ďalšom období nezmenia, **je možné platnosť PPVO predĺžiť, najviac však o tri roky**.

Historicky prvý **program predchádzania vzniku odpadu SR sa vypracúva na roky 2014 – 2018**.

Hlavným cieľom programu je posun od materiálového zhodnocovania ako jedinej priority deklarovanej v programoch odpadového hospodárstva SR do roku 2010 **k predchádzaniu vzniku odpadu**. To znamená, že v roku 2018 bude odpadové hospodárstvo SR zosúladené s hierarchiou odpadového hospodárstva podľa § 3 novely zákona o odpadoch.

⁷ Preparing a Waste Prevention Programme, EK, október 2012, str. 24

4.1.2 Opatrenia na splnenie hlavného cieľa

MŽP SR má právne, ekonomické a administratívne nástroje na riadenie odpadového hospodárstva až od 3. kroku v hierarchii odpadového hospodárstva, teda od recyklácie, cez zhodnocovanie až po zneškodňovanie odpadu. Na predchádzanie vzniku odpadu a prípravu na opätovné použitie môže MŽP SR vytvoriť vhodné prostredie presadzovaním základnej filozofie – a to potreby, resp. nevyhnutnosti posunu od materiálového zhodnocovania odpadu k predchádzaniu vzniku odpadu, ako aj zmenou nazerania na úlohy rezortu životného prostredia v systéme odpadového hospodárstva (t. j. že rezort ŽP nie je tým, kto rieši problém až v štádiu vzniku odpadu, ale práve tým, kto sa účinne snaží vytvoriť opatrenia na to, aby sa z produktu odpad vôbec nestal) a vytvorením organizačných, finančných a kvalifikovaných personálnych predpokladov na riešenie problematiky predchádzania vzniku odpadu.

Rezort samotný však nevstupuje do životného cyklu výrobku, ale mal by vyvinúť opatrenia, ktoré by smerovali k jednotnému meraniu a komunikácii o environmentálnej výkonnosti výrobkov počas ich životného cyklu, čo je hodnotené ako jedno zo základných kritérií pre vstup na budovaný „jednotný trh zelených výrobkov“.

Takýto prístup vyžaduje koordináciu a účinnú spoluprácu nielen na medzirezortnej úrovni, ale najmä spoluprácu s vedeckovýskumnými kapacitami a tiež adekvátne finančné krytie a vytvorenie organizácie/štruktúry, ktorá v tejto téme bude rešpektovanou a uznávanou autoritou.

4.1.2.1. Hlavné opatrenia

1. Dôsledná pasportizácia legislatívy v pôsobnosti všetkých ústredných orgánov štátnej správy s podnikateľskou verejnosťou, s dôrazom na negatívne dopady na priemysel a následná zmena noriem v tých oblastiach, ktoré môžu mať za následok neodôvodnenú produkciu odpadov.
2. Dôsledne dodržiavať a kontrolovať plnenie legislatívnych nástrojov ustanovených v zákone o odpadoch a v zákone o obaloch (hierarchiu odpadového hospodárstva, rozšírenú zodpovednosť výrobcov, programy prevencie povinných osôb, krajské programy odpadového hospodárstva, programy odpadového hospodárstva pôvodcov a obcí).
3. Zlepšiť informovanosť verejnosti prostredníctvom informačných a vzdelávacích kampaní, ktoré budú zamerané na predchádzanie vzniku odpadov (komunálnych odpadov, odpadov z obalov a biologicky rozložiteľných odpadov). Financovanie kampaní bude zabezpečené z viacerých zdrojov:
 - a. z Eurofondov (zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu) v programovacom období 2014 – 2020,
 - b. zo zdrojov kolektívnych a oprávnených organizácií.

Zodpovednosť: MŽP SR.

4.1.2.2. Podporné opatrenia

1. **Vytvorenie riadiacej skupiny, ktorá bude zložená z kľúčových** politikov, teda predstaviteľov dotknutých ministerstiev, ktorí majú rozhodovaciu právomoc. Táto skupina sa bude pravidelne, najmenej však dvakrát ročne, stretávať s cieľom nájsť riešenia na podporu predchádzania vzniku odpadov a šetrenie primárnych zdrojov v zainteresovaných rezortoch (okrem MŽP SR najmä Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo financií SR) . Skupina rozhodne o potrebe aktualizácie dokumentu a rozsahu aktualizácie, ako aj o spôsobe financovania navrhnutých opatrení a mechanizmov.

Stretnutia riadiacej skupiny bude zvolávať Ministerstvo životného prostredia SR.

Zodpovednosť: MŽP SR.

2. **Vytvorenie pracovnej skupiny, zloženej z:**

- odborníkov na technické a sociálno-ekonomické analýzy,
- zástupcov zainteresovaných strán, ktorí na jednej strane reprezentujú rôzne pohľady, názory a záujmy a na druhej strane sú ochotní vytvoriť spoločný základ pre predchádzanie vzniku odpadu, spolupracovať a podieľať sa na realizácii preventívnych opatrení.

Úlohou pracovnej skupiny bude kontrola plnenia jednotlivých cieľov programu, návrh nových opatrení na predchádzanie vzniku odpadov, vypracovanie aktualizovaného dokumentu na základe rozhodnutí riadiacej skupiny. Pracovná skupina sa bude stretávať pravidelne, resp. podľa potreby, najmenej však dvakrát do roka.

Stretnutia pracovnej skupiny bude zvolávať Ministerstvo životného prostredia SR.

Zodpovednosť: MŽP SR.

3. **Vyhodnotenie účinnosti a aktualizácia relevantných ekonomických nástrojov** v oblasti odpadov a obalov, ktoré ovplyvňujú vznik odpadov, a teda aj predchádzanie vzniku odpadov.

Zodpovednosť: MŽP SR.

4. **Vypracovanie vhodných indikátorov** na sledovanie plnenia cieľov v predchádzaní vzniku odpadu a efektívnosti navrhnutých opatrení, ktoré budú zohľadňovať **miesto**, v ktorom sa opatrenie realizuje v rámci životného cyklu produktu, **pôsobenie** opatrenia v rámci klasifikačného prostriedku DPSIR, **charakter** opatrenia – právne záväzný, dobrovoľný, ekonomický, informačný.

Zodpovednosť: MŽP SR.

5. Skvalitnenie systému vedenia evidencie a ohlasovania údajov týkajúcich sa najmä komunálnych odpadov, aby bolo možné sledovať plnenie cieľov.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci so ŠÚ SR.

6. Podpora dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky prostredníctvom:

- stratégie podpory a propagácie EMAS, ktorú vypracuje MŽP SR v súlade s § 4 zákona č. 351/2012 Z. z. o environmentálnom overovaní a registrácii organizácií v schéme Európskej únie pre environmentálne manažérstvo a audit a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- propagácie environmentálneho označovania produktov.

Zodpovednosť: MŽP SR.

7. Podpora uplatňovania metód merania environmentálnej výkonnosti produktov počas ich životného cyklu v primárne neenvironmentálnych politikách s cieľom používania harmonizovaných metód merania a komunikácie.

Zodpovednosť: MŽP SR.

Možnosti financovania:

Návrh orientácie, zásad, priorít a hlavných úloh starostlivosti o životné prostredie SR na roky 2014 – 2020 pre **Operačný program Kvalita životného prostredia na roky 2014 – 2020:**

- priorita 3: minimalizácia, zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadov, efektívne využívanie zdrojov a rozvoj zelenej ekonomiky,
- priorita 6: podpora environmentálnej výchovy a vzdelávania, vedy, výskumu a vývoja, environmentálneho monitoringu a informatiky a dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky.

Európsky fond regionálneho rozvoja v rámci tematického cieľa 6: ochrana životného prostredia propagácia účinného využívania zdrojov (politika súdržnosti Európskej únie v programovacom období 2014 – 2020).

4.2 Stanovenie priorít

Pri stanovovaní priorít je základom vízia (obrázok 23), z ktorej sa odvíjajú ciele a z nich vyplývajú prioritné oblasti.

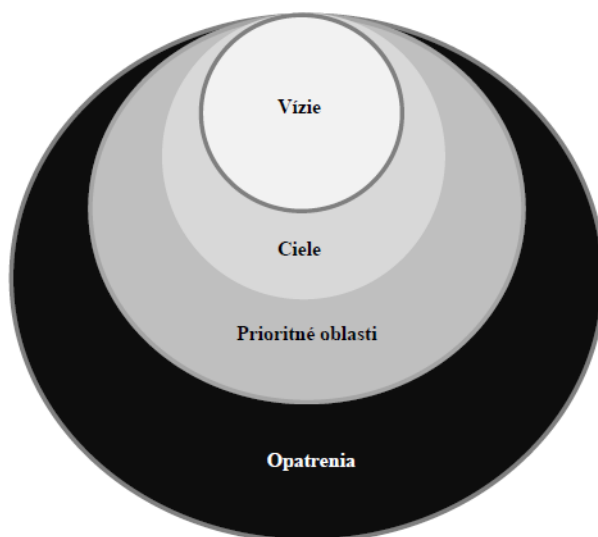
Národný program predchádzania vzniku odpadu je potrebné zamerať na:

- zainteresované strany (napr. komunálnu sféru, podnikateľov),

- vybrané prúdy odpadov (napr. biologicky rozložiteľné odpady, nebezpečné odpady),
- fázy životného cyklu výrobku (návrh, výroba, spotreba).

Všetky tri oblasti sú navzájom prepojené. Vzhľadom na pôsobnosť MŽP SR a dostupnosť údajov, program predchádzania vzniku odpadu SR vychádza zo **sledovania vybraných prúdov odpadov**.

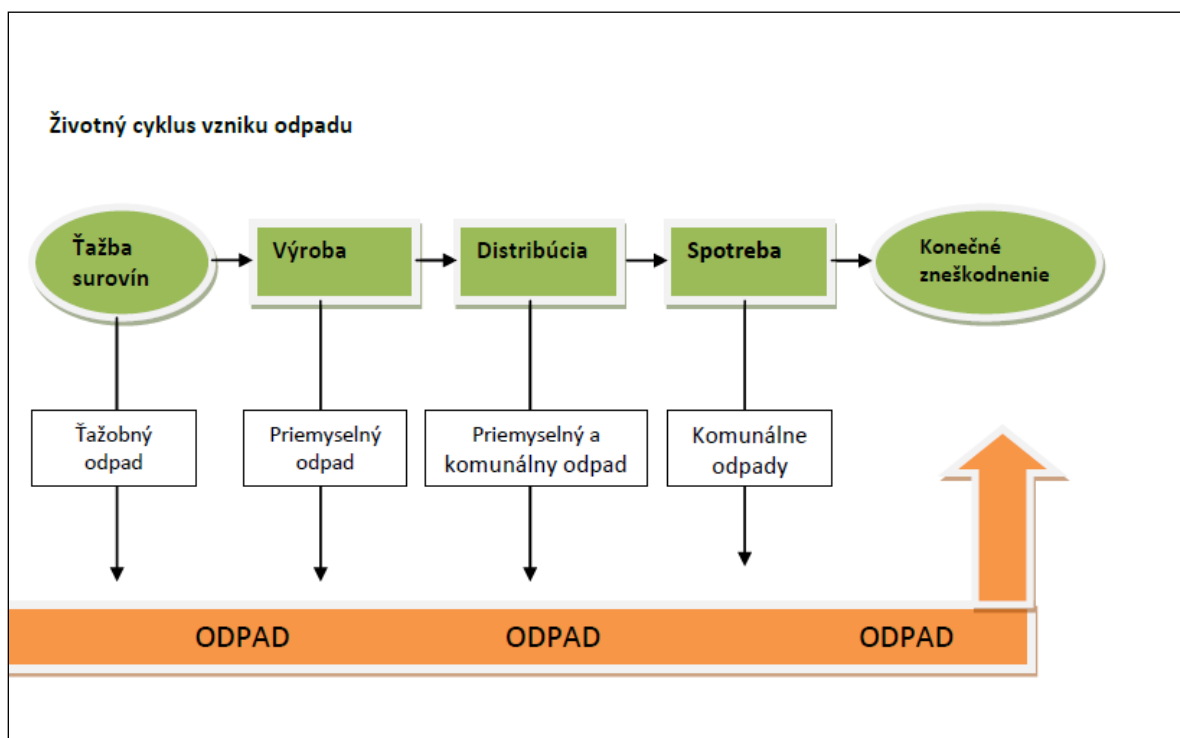
V programe predchádzania vzniku odpadu **nie je možné stanoviť ciele pre všetky prúdy odpadov** a nie je to ani potrebné. Na druhej strane je nedostačujúce stanoviť iba všeobecné ciele na úrovni vzniku celkového množstva odpadu. V národnej stratégii je vhodné zamerať sa na **prúdy odpadov, ktoré majú významný negatívny vplyv na životné prostredie**, a na **prúdy odpadov, ktorých množstvo je možné efektívne znižovať**.

Obrázok 23: Vývojová schéma prípravy PPVO⁸

Špeciálnu pozornosť je potrebné venovať komunálnym odpadom, pretože v tomto prúde končia všetky výrobky po vypotrebovaní svojich úžitkových hodnôt (obrázok 24). Je to konečná fáza životného cyklu každého výrobku, a preto sa tu používajú iné stimulačné opatrenia ako pri odpade z priemyslu. Náklady súvisiace s nakladaním s priemyselným odpadom znáša priamo pôvodca odpadu, kým náklady súvisiace s komunálnymi odpadmi znáša ich pôvodca nepriamo – cez poplatky platené obci. Na druhej strane, opatrenia na predchádzanie vzniku komunálnych odpadov môžu ovplyvniť vznik odpadov v celom životnom cykle.

⁸ BMLFUW – Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft, 2007: MUT Masterplan

Obrázok 24: Životný cyklus vzniku odpadu⁹

Na základe metodického usmernenia EK „Preparing a Waste Prevention Programme“ uverejneného v októbri 2012 a analytickej časti tohto dokumentu sú stanovené **špecifické ciele** pre 7 vybraných prúdov odpadov:

- zmesový komunálny odpad,
- biologicky rozložiteľné komunálne odpady,
- odpad z papiera,
- odpad z obalov,
- stavebné odpady a odpady z demolácií,
- nebezpečný odpad,
- odpad z ťažobného priemyslu.

4.3 Špecifické ciele pre vybrané prúdy odpadov

4.3.1 Zmesový komunálny odpad

Zmesový komunálny odpad (ZKO) je prioritným prúdom odpadov v PPVO SR z týchto dôvodov:

- v tomto prúde končí väčšina výrobkov po vypotrebovaní svojich úžitkových hodnôt,

⁹ Strategic Waste Prevention, OECD Reference Manual, August 2000

- množstvo a zloženie ZKO odráža úroveň odpadového hospodárstva (t. j. aplikovanie hierarchie odpadového hospodárstva vrátane predchádzania vzniku odpadu, stupeň vytriedovania zložiek KO a ich recykláciu, resp. zhodnocovanie),
- pre tento prúd odpadov sú k dispozícii relatívne spoľahlivé údaje týkajúce sa vzniku a zloženia ZKO,
- pre ZKO je možné stanoviť kvantitatívne referenčné hodnoty na sledovanie znižovania jeho vzniku v súvislosti s preventívnymi opatreniami.

ZKO (katalógové číslo 20 03 01) v súčasnosti tvorí až 70 % komunálnych odpadov a jeho množstvo sa od roku 2005 do roku 2008 zvyšovalo (tabuľka 18), pričom v roku 2008 vzniklo najviac zmesového komunálneho odpadu. V ďalších rokoch bol zaznamenaný mierny **pokles spôsobený lepším vytriedovaním zložiek komunálnych odpadov**.

Tabuľka 19: Vznik zmesového komunálneho odpadu v r. 2005 – 2011 (v tonách)

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ZKO	1 114 585	1 144 806	1 165 163	1 218 040	1 212 725	1 209 368	1 199 691

Zdroj: ŠÚ SR

Z prepočtov uvedených v kapitole 2.2.2 vyplýva, že **v ZKO sa nachádza 45,2 % – 56,4 % biologicky rozložiteľných odpadov a 7,8 % – 16,45 % papiera. Preto má tento odpad z hľadiska predchádzania vzniku veľký potenciál.**

Cieľ: Pokračovať v trende medziročného znižovania vzniku zmesového komunálneho odpadu.

Opatrenia:

1. Zhodnotiť **ekonomické nástroje** aplikované v odpadovom hospodárstve so zreteľom na zvyšujúce sa motivácie na minimalizáciu vzniku odpadov a ich recyklovanie a odklon od ukladania odpadov na skládkach.

Zodpovednosť: MŽP SR.

Termín: december 2014.

2. Zavedenie **rozšírenej zodpovednosti výrobcu** s cieľom prenesenia zodpovednosti za vplyv výrobku na životné prostredie.

Zodpovednosť: MŽP SR.

Termín: K účinnosti pripravovaného zákona o odpadoch.

3. Vypracovanie a realizácia **informačnej stratégie** zameranej na zmenu správania samospráv a občanov a informujúcej o nových povinnostiach vyplývajúcich z novely zákona o odpadoch, ktorá zahŕňa:

- vzdelávacie programy pre obecné samosprávy zamerané najmä na záväznosť novej hierarchie odpadového hospodárstva,
- verejné informačné kampane pre občanov o potrebe a výhodnosti predchádzania vzniku odpadu,
- informácie o technikách predchádzania vzniku odpadu.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci so ZMOS a Úniou miest Slovenska.

Termín: december 2015.

4. **Podpora zavádzania platieb podľa vyprodukovaného množstva komunálnych odpadov – množstvový zber.** Toto opatrenie je v súlade s akčným plánom, ktorý pre SR na podnet EK vypracovala spoločnosť BiPRO¹⁰. Akčný plán bol prerokovaný na spoločnom pracovnom stretnutí MŽP SR, EK a spoločnosti BiPRO v novembri 2012.

- Vyžaduje si to novelizovať zákon o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady a zákon o odpadoch tak, aby umožnili aj zavádzanie kombinovaného poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Kombinovaný poplatok pre fyzické osoby by sa skladal z dvoch častí – paušálnej (z tej by sa hradili náklady spojené s prevádzkou zberného dvora, obecného kompostoviska, zber odpadov na cintorínoch, zber pouličných smetí, povinné zbery drobných stavebných odpadov, veľkoobjemového odpadu a nebezpečných odpadov) a množstvom (tá by bola priamo úmerná množstvu vyvezených nádob na zmesový odpad alebo hmotnosti, alebo objemu vyprodukovaného zmesového odpadu u pôvodcu odpadu).

Zodpovednosť: MŽP SR a MF SR v spolupráci so ZMOS a Úniou miest Slovenska.

Termín: december 2014 (v súlade s odporúčaním EK).

- Súčasne je potrebné aktívne informovať samosprávy o možnostiach a výhodách zavádzania poplatkov podľa vyprodukovaného množstva odpadov.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci so ZMOS a Úniou miest Slovenska.

Termín: priebežne.

5. Podpora zriaďovania **centier opätovného používania** vecí, ako je napr. nábytok, elektrické a elektronické zariadenia, textil, knihy, CD, športové vybavenie. Na realizáciu tohto opatrenia je potrebné vytvorenie pracovnej skupiny, ktorá:

- navrhne úpravy legislatívy a stanoví štandardy na zriaďovanie a prevádzkovanie Centier opätovného používania,
- navrhne finančný mechanizmus, ktorý zabezpečí financovanie takýchto centier,

¹⁰ **European Commission** Roadmap for Slovakia Support to Member States in improving waste management based on assessment of Member States' performance

- navrhne formu podpory zriadenia pilotných projektov Centier opätovného používania zo strany štátu,
- prediskutuje možnosti aktívneho informovania samospráv a podnikateľského sektora o možnostiach a výhodách zriaďovania Centier opätovného používania.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci s MH SR, ZMOS, Úniou miest Slovenska, AZZZ a ÚNMS.

Termín: december 2015.

6. **Programy odpadového hospodárstva obcí vypracúvať v súlade s hierarchiou** odpadového hospodárstva s dôrazom na predchádzanie vzniku odpadu.

Zodpovednosť: obce.

Termín: priebežne.

7. Vytvoriť pracovnú skupinu pre definovanie minimálnych noriem pre reálne podmienky na triedený zber komunálnych odpadov v obciach.

Zodpovednosť: MŽP SR.

Termín: december 2015.

4.3.2 Biologicky rozložiteľné komunálne odpady

Z kapitoly 2.2.3 vyplývajú nasledovné skutočnosti:

- údaje o vzniku BRKO sú nepresné a nedostatočné na stanovenie kvantitatívnych cieľov,
- odhaduje sa, že zmesový komunálny odpad obsahuje až 50 % BRKO,
- povinnosť zaviesť triedený zber BRKO je v SR záväzná až od 1. januára 2013.

Cieľ: Znižovať vznik BRKO a znižovať podiel BRKO v zmesovom komunálnom odpade.

Opatrenia:

1. **Vypracovanie stratégie nakladania s BRKO** vrátane dôkladnej analýzy vzniku BRKO a aplikovania platnej hierarchie odpadového hospodárstva s dôrazom na predchádzanie vzniku.

Zodpovednosť: MŽP SR.

Termín: december 2014.

2. **Príprava a realizácia informačnej kampane** zameranej na informovanie samospráv, štátnej správy, domácností, školských zariadení a firiem o možnostiach a výhodách predchádzania vzniku biologicky rozložiteľných odpadov.

Zodpovednosť: MŽP SR.

Termín: december 2014.

3. Podpora domáceho kompostovania. Podpora spočíva v týchto základných krokoch:

- vzdelávanie verejnosti (informovanie formou letákov, kurzov, prednášok o výhodách a prínosoch domáceho kompostovania, o správnych postupoch pri kompostovaní, o správnom využívaní kompostu),
- finančná podpora samospráv z Environmentálneho fondu a EÚ fondov na aktivity vedúce k podpore domáceho a komunitného kompostovania (nákup kompostérov pre rodinné aj pre bytové domy, drvičov + informačná kampaň),
- pomoc pri budovaní kompostovacieho zásobníka (darovanie, prenájom, čiastočné financovanie, kurzy výstavby...),
- pomoc pri drvení biologických odpadov (poskytovaním menšieho drviča, drviacimi dňami, finančnou podporou pri kúpe drviča...),
- ekonomická motivácia (úľava na miestnom poplatku za odpad, množstvový zber...).

Zodpovednosť: MŽP SR, obce.

Termín: priebežne.

4. Podpora komunitného kompostovania. Podpora spočíva v týchto základných krokoch:

- vzdelávanie verejnosti (informovanie formou letákov, kurzov, prednášok o komunitnom kompostovaní, o správnych postupoch pri kompostovaní, o správnom využívaní kompostu),
- pomoc pri budovaní komunitného kompostoviska (vymedzenie priestoru, bezplatný prenájom priestoru od obce, čiastočné financovanie...),
- pomoc pri drvení biologických odpadov (poskytovaním menšieho drviča, vykonaním služby drvenia...),
- ekonomická motivácia (úľava na miestnom poplatku za odpad, množstvový zber...).

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci s obcami.

Termín: priebežne.

5. Zníženie množstva skládkovaných biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov na 40% z celkového množstva biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov vzniknutých v roku 1995 (944 000 ton).

Zodpovednosť: MŽP SR.

Termín: priebežne.

6. Zníženie množstva biologicky rozložiteľného odpadu ukladaného na skládky odpadov zapojením obcí a domácností do komunitného a domáceho kompostovania nasledovne:

Opatrenie	Množstvo BRO odkloneného od skládkovania (t)
Do roku 2018	421 960
- Zapojiť 54% obcí, ktoré majú do 1500 obyvateľov do komunitného kompostovania	37 800
- Zapojiť 47% domácností (IBV) do domáceho kompostovania	158 860

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci so ZMOS, ÚMS, obcami a mestami.

Termín: priebežne.

7. Program podpory mulčovania trávy:

- informovanie obyvateľov o výhodách mulčovania trávy,
- zakúpenie mulčovacej kosačky, ktorá je následne požičiavaná záujemcom,
- poskytovanie služby kosenia mulčovacou kosačkou,
- kosenie verejných priestranstiev mulčovacou kosačkou,
- ekonomická motivácia (úľavy na poplatkoch pre ľudí, ktorí si mulčujú trávu na svojom pozemku).

Zodpovednosť: obce.

Termín: priebežne.

8. Vypracovanie a realizácia informačnej kampane o správnom skladovaní a využívaní potravín.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci s MPRV SR a obcami.

Termín: december 2014.

9. Zameranie informačných a propagačných kampaní na obchodné reťazce, hotely, reštaurácie a stravovacie zariadenia, kde vzniká veľké množstvo odpadu z potravín.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci s MPRV SR.

Termín: priebežne.

- 10.** Úprava legislatívy – jednoznačné definovanie **zákazu používania drvičov odpadu** napojených na kanalizáciu.

Zodpovednosť: MŽP SR.

Termín: K účinnosti pripravovaného zákona o odpadoch.

- 11.** Zapracovanie výsledkov štúdie „Preparatory Study on Food Waste across EU 27 (2010)“ do samotného PPVO v rámci vyhodnocovania plnenia cieľov.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci s MPVR SR.

Termín: december 2017.

Navrhované opatrenia sú plne v súlade s odporúčaniami EK, ktoré vypracovala spoločnosť BiPRO v dokumente „Roadmap for Slovakia“, súčasťou ktorého sú definované hlavné nedostatky nakladania s komunálnymi odpadmi v SR, ako aj akčný plán na ich odstránenie. Finančné zdroje, ktoré sú odporúčané v dokumente, sú Európsky fond regionálneho rozvoja, Kohézny fond a program LIFE.

4.3.3 Odpad z papiera

V SR vzniká podľa údajov RISO a ŠÚ SR približne 70-tisíc ton odpadu z papiera. Podľa údajov Priateľov Zeme – SPZ až 115 135 ton odpadu z papiera je súčasťou zmesového komunálneho odpadu. Znepokojivý je trend v množstve reklamných materiálov, ktoré sa ako nevyžiadaná pošta dostávajú do poštových schránok obyvateľov a sú vo veľkých množstvách k dispozícii aj v obchodných domoch a supermarketoch.

Cieľ: Znižovať vznik odpadu z papiera a znižovať podiel papiera v zmesovom komunálnom odpade.

Opatrenie:

1. Príprava a realizácia **kampaní** na vysokej profesionálnej úrovni, v rámci ktorých budú obyvatelia informovaní o:
 - **množstvách spotrebovaného papiera** na výrobu reklamných materiálov a rôznych katalógov,
 - **možnostiach ochrany pred nevyžiadanou poštou**, napr. ponúkaním nálepky „Nevhadzujte reklamy“, ktorú si môžu obyvatelia nalepiť na svoju schránku.

Zodpovednosť: MŽP SR.

Termín: priebežne v r. 2014 – 2015.

2. Znižovanie množstva **odpadu z reklamných materiálov** prostredníctvom:

- zavedenia zákazu (**novela zákona o reklame**) vhadzovania reklamných materiálov do schránok okrem označených schránok, kde majitelia prejavia záujem o reklamné materiály,
- zavedenia **ekonomickej zodpovednosti** za zber a nakladanie s reklamnými materiálmi, ktoré sa stanú odpadom.

Zodpovednosť: MŽP SR.

Termín: december 2015.

3. Zavedenie rozšírenej zodpovednosti výrobcu.

Zodpovednosť: MŽP SR.

Termín: K účinnosti pripravovaného zákona o odpadoch.

4.3.4 Odpad z obalov

Podľa údajov RISO množstvo odpadu z obalov kontinuálne narastá. Znepokojivý je trend vzniku odpadu najmä v prípade obalov z papiera a lepenky (15 01 01) a obalov z plastov (15 01 02), ktorých množstvá sa v roku 2011 zdvojnásobili v porovnaní s rokom 2005.

Cieľ: Znižovať vznik odpadu z obalov.

Opatrenia:

1. Príprava **novely zákona o obaloch** a vykonávacích predpisov s cieľom podrobnejšie **špecifikovať obsahové náležitosti programu prevencie** (§ 3 ods. 2 zákona o obaloch), ako aj dosiahnutie zhody s harmonizovanými technickými normami a inými normami týkajúcimi sa obalov (ako napr. hygiena, ochrana tovaru).

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci s MH SR a ÚNMS.

Termín: December 2014.

2. Dôsledná **kontrola plnenia cieľov a opatrení** prijatých v programoch prevencie.

Zodpovednosť: SIŽP, SOI.

Termín: priebežne.

3. Vypracovanie **štúdie zameranej na zvýšenie materiálovej efektívnosti obalov a obmedzovanie škodlivosti obalov**, v rámci ktorej by sa riešili nasledovné otázky:

- začlenenie kritérií materiálovej efektívnosti do produktových štandardov so zreteľom na prírodné zdroje a tvorbu odpadov v priebehu životného cyklu produktu a na tvorbu nebezpečného odpadu,
- podpora ekodizajnu obalu.

Zodpovednosť: MŽP SR v súčinnosti s MH SR, v spolupráci s ÚNMS.

Termín: december 2015.

4. Zriadenie **pracovnej skupiny**, ktorá objektívne posúdi:

- zákaz bezplatného poskytovania jednorazových nákupných tašiek,
- zákaz používania jednorazových riadov a príborov v stálych (trvalých) prevádzkach,
- možnosti zavedenia zálohovania jednorazových nápojových obalov v Slovenskej republike,
- daňové zvýhodnenie pre ekologickejšie obaly.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci s MF SR, MH SR a predstaviteľmi obchodu.

Termín: december 2015.

5. Zavedenie **rozšírenej zodpovednosti výrobcu**.

Zodpovednosť: MŽP SR.

Termín: K účinnosti pripravovaného zákona o odpadoch.

4.3.5 **Stavebné odpady a odpady z demolácií**

Stavebníctvo je významným pôvodcom odpadu. Stavebné odpady a odpady z demolácií tvoria približne 25 % z celkového množstva odpadov. Vzhľadom na vlastnosti odpadov kategórie „ostatné“ odpady, teda nie nebezpečné, je tu veľký potenciál a priestor na ich opätovné použitie.

Cieľ: Znižovať množstvo zneškodňovaných stavebných odpadov a odpadov z demolácií.

Opatrenia:

1. Zadefinovanie **stavu konca odpadu** pri stavebnom odpade.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci s MDVRR SR.

Termín: december 2014.

2. Ustanovenie zákonnej **povinnosti vytried'ovať stavebný odpad** už pri demolácii, rekonštrukcii alebo stavbe na jednotlivé druhy materiálov tak, aby ich bolo možné prednostne opätovne použiť alebo dať na materiálovú recykláciu.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci s MDVRR SR.

Termín: december 2014.

3. Uskutočniť zmeny v legislatíve odpadového hospodárstva smerujúce k zvýšenej podpore recyklácie stavebných odpadov.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci s MDVRR SR a ZSPS.

Termín: priebežne v nadväznosti na pripravovaný zákon o odpadoch.

4. Ustanovenie povinnosti pri verejných stavebných zákazkách prednostne používať upravený alebo recyklovaný stavebný materiál, ak vyhovuje technickým požiadavkám stavby.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci s MDVRR SR.

Termín: december 2014.

5. Podpora vytvárania **bazárov alebo centier opätovného používania** stavebného materiálu.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci s MDVRR SR a obcami.

Termín: december 2015.

4.3.6 Nebezpečný odpad

Vznik nebezpečného odpadu vykazuje priaznivý trend. V rokoch 2005 – 2011 bolo zaznamenaný jeho kontinuálny pokles v absolútnych aj v relatívnych hodnotách.

Cieľ: pokračovať v nastúpenom trende znižovania vzniku nebezpečného odpadu.

Opatrenia:

- podpora rozšírenej zodpovednosti výrobcu za ďalšie výrobky,
- podpora EMAS a EMS podľa STN EN ISO 14001.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci s MH SR a priemyselnými zväzmi.

Termín: priebežne.

4.3.7 Odpad z ťažobného priemyslu

Odpad z ťažobného priemyslu predstavuje menej ako 3 % z celkového množstva vyprodukovaného odpadu (bez KO) v SR. V rokoch 2008 – 2011 bol zaznamenaný stúpajúci trend.

Cieľ: znižovanie vzniku odpadu z ťažobného priemyslu.

Opatrenia:

- dôslednejšie uplatňovanie a kontrola uplatňovania platnej legislatívy,
- zavádzanie najlepších dostupných techník (Best Available Techniques) do ťažby a spracovania nerastných surovín,

- využívanie možnosti ukladania odpadu z ťažobného priemyslu späť do vyťažených priestorov,
- recyklácia, resp. znovu použitie odpadu z ťažobného priemyslu ako druhotnej suroviny.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci s MH SR, MDVRR SR, SIŽP, HBÚ, OBÚ, okresnými úradmi, prevádzkovateľmi úložísk ťažobného odpadu.

Termín: priebežne.

5 Informačné zabezpečenie

Dostatočná informovanosť všetkých zúčastnených strán je jedným z trojice základných predpokladov pre úspešné napĺňanie miestnych a národných politík a cieľov v odpadovom hospodárstve (popri vytvorení vhodného a komfortného systému pre pôvodcov odpadu a dôkladnej kontrole dodržiavania legislatívy).

Predchádzanie vzniku odpadov a opätovné používanie je pre slovenskú verejnosť úplne nová problematika. Základom na pochopenie nielen ich princípov, ale aj ich nevyhnutnosti a možností je vytvorenie funkčného koordinovaného informačného systému. Túto problematiku nevláda nielen laická verejnosť, ale ani väčšina odbornej verejnosti. Doteraz neexistoval žiaden koordinovaný informačný systém – žiadne alebo minimálne povinnosti pre jednotlivých účastníkov reťazca od ťažby surovín, cez výrobcov, spotrebiteľov až po firmy nakladajúce s odpadmi. Preto je dôležité, aby sa tento stav zmenil a aby sa zabezpečila účinná informačná podpora realizácie aktivít predchádzania vzniku a škodlivosti odpadov a opätovného používania na všetkých úrovniach – od personálnej až po národnú.

Navrhované opatrenia:

1. Zriadenie národného **internetového informačného portálu**, kde budú zverejnené a priebežne aktualizované všetky dostupné informácie o možnostiach predchádzania vzniku odpadov a opätovného používania. Tie budú členené podľa jednotlivých cieľových skupín a podľa jednotlivých prúdov odpadov.
2. Zavedenie **povinnosti pre samosprávy** informovať na svojich internetových stránkach (a iným bežným spôsobom) obyvateľov obce o možnostiach predchádzania vzniku odpadov a opätovného používania na lokálnej úrovni.
3. Zavedenie **povinnosti pre obchody** informovať v predajniach zákazníkov o možnostiach predchádzania vzniku odpadov týkajúcich sa predávaného tovaru.
4. Zavedenie **povinnosti pre organizátorov verejných akcií a festivalov**, pri ktorých dochádza k zvýšenej produkcii odpadov, dostupnými prostriedkami informovať účastníkov/návštevníkov o možnostiach predchádzania vzniku odpadov a opätovného používania týkajúcich sa produkovaných odpadov.
5. Pravidelné organizovanie **informačných seminárov** priamo Ministerstvom životného prostredia SR alebo pod ich gesciou pre samosprávy, firmy, obchod, kde im budú vysvetlené ich povinnosti, možnosti a nové poznatky.

6. Zabezpečenie tvorby usmernení, návodov, informačných materiálov, príkladov dobrej praxe a ich pravidelná aktualizácia a distribúcia.
7. Kontrola zavedených povinností.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci so zainteresovanými stranami.

6 Finančné zdroje

Základom financovania PPVO budú zdroje Operačného programu Kvalita životného prostredia a zdroje výrobcov/dovozcov. Len v malej miere vedia obce do 2-tisíc obyvateľov získať na podobné aktivity peniaze z Environmentálneho fondu. Je nevyhnutné si uvedomiť, že ak sa má reálne naplňať záväzná hierarchia odpadového hospodárstva, musia sa nájsť na jednotlivé aktivity aj finančné prostriedky.

Jednou z možností je zdefinovať priority Environmentálneho fondu práve na projekty týkajúce sa predchádzania vzniku odpadov a prípravy na opätovné používanie v obciach. Ďalším dôležitým zdrojom sú fondy EÚ. Práve sa pripravujú pre nové programové obdobie prioritné oblasti financovania aktivít zameraných na ochranu životného prostredia, kde by sa nemal len deklarovať ich súlad s touto hierarchiou, ale mali by sa vyčleniť aj finančné prostriedky na jej napĺňanie.

Súčasný zdroje Environmentálneho fondu a fondov EÚ nebudú stačiť na pokrytie potrieb SR. Preto je potrebné navrhnuť opatrenia, ktoré by mohli zabezpečiť dostatočný prísun finančných prostriedkov z domácich zdrojov. Preto je potrebné navrhnuť opatrenia, ktoré by mohli zabezpečiť dostatočný prísun finančných prostriedkov z domácich zdrojov, najmä výrazné zvýšenie poplatkov za ukladanie odpadu na skládky.

Navrhované opatrenia:

1. Stanovenie **priorít pre Environmentálny fond** na podporu projektov predchádzania vzniku odpadov a prípravy na opätovné používanie v obciach.
2. Zaradenie do hlavných typov aktivít v novom programovom období fondov EÚ pre novopripravovaný operačný program kvalita životného prostredia aj **aktivity zamerané na predchádzanie vzniku odpadov a prípravu na opätovné používanie**.
3. **Zvýšenie poplatkov** za ukladanie komunálnych odpadov na skládky odpadov v zmysle zákona č. 17/2004 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov v znení neskorších predpisov. **Toto opatrenie považuje za nevyhnutné aj EK** a bolo prezentované v dokumentoch, ktoré vypracovala spoločnosť BiPRO („Roadmap for Slovakia“ a akčný plán na odstránenie nedostatkov nakladania s komunálnymi odpadmi).

Zodpovednosť: MŽP SR.

Termíny: 2014.

7 Vyhodnocovanie plnenia cieľov programu

Na zabezpečenie plnenia cieľov PPVO je potrebné pravidelne vyhodnocovať stav v oblasti predchádzania vzniku odpadov. MŽP SR v spolupráci s ostatnými zainteresovanými ministerstvami a organizáciami pripraví priebežné vyhodnotenie cieľov programu a predloží ho na rokovanie vlády SR spolu s vyhodnotením plnenia cieľov programu odpadového hospodárstva. V prípade zaznamenania významných problémov v dosahovaní stanovených cieľov sa PPVO prehodnotí a vykoná sa jeho aktualizácia aj v priebehu obdobia, na ktoré je program vypracovaný.

Zodpovednosť: MŽP SR.

Termíny: 2017.